

JAARVERSLAG 2022

MEI 2023

VOOR ROBUUST WERK AAN WATER,
MET MAATWERK EN MET ELKAAR!

INHOUD

LEESWIJZER	5
NIEUWE STAPPEN NAAR ROBUUST WERK MET WATER, MET MAATWERK EN MET ELKAAR	7
1. PROGRAMMA'S 2022	13
PROGRAMMA 1 VEILIG LEVEN MET WATER.....	13
PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER	17
PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER	22
PROGRAMMA 4 ORGANISATIE EN OMGEVING	25
ALGEMENE THEMA'S.....	30
2. KERNCIJFERS EN VERPLICHTE PARAGRAFEN	33
2.1 KERNCIJFERS	33
2.2 ONTWIKKELINGEN SINDE HET VORIGE BEGROTINGSJAAR	34
2.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	34
2.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN	34
2.5 WATERSCHAPSBELASTING	35
2.6 WEERSTANDSVERMOGEN	36
2.7 FINANCIERING	38
2.8 VERBONDEN PARTIJEN	39
2.9 BEDRIJFSVOERING	43
2.10 EMU SALDO	45
2.11 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF	46
3. JAARREKENING	49
3.1 BALANS.....	49
3.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN	49
3.3 TOELICHTING OP DE BALANS	52
3.4 EXPLOITATIEREKENING	62
3.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING.....	65
3.6 WET NORMERING TOPINKOMENS	72
4. VASTSTELLING JAARVERSLAG/CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT ...	76
4.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG	76
4.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	77
BIJLAGEN	82

Gemaal Noordpolderzijl aan de Waddenzee met achter het gemaal het land art project van Jan van Loon (1986) en de kleinste zeehaven van Nederland

LEESWIJZER

Voor u ligt het Jaarverslag 2022 van Waterschap Noorderzijvest. Met deze rapportage leggen bestuur en organisatie verantwoording af aan het algemeen bestuur over de bereikte doelen en resultaten, de uitgevoerde acties en de daarvoor ingezette middelen. Het Jaarverslag 2022 heeft zowel een interne als een externe verantwoordingsfunctie.

De programma's

De indeling van het Jaarverslag 2022 sluit aan op het Jaarplan 2022 en past binnen de voorschriften van de Waterschapswet. Deze wet verplicht een programma indeling. De opgenomen programma's sluiten aan op de programma's van het Jaarplan 2022.

Inhoud van het jaarverslag

Het Jaarverslag 2022 bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Samenvatting
2. Algemene thema- en programmaverantwoording
3. Kerncijfers en verplichte paragrafen
4. Jaarrekening 2022
5. Vaststelling Jaarverslag 2022 en controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Gemaal Casper Hommes en Krimstermolen

NIEUWE STAPPEN NAAR ROBUUST WERK MET WATER, MET MAATWERK EN MET ELKAAR

Het Jaarverslag over 2022 ligt voor u. Het waterschap sluit het jaar af met een positief resultaat van € 3,5 miljoen. Dat is € 2,4 miljoen meer dan we in het derde kwartaal van 2022 konden voorzien. Eigenlijk tekent zich hetzelfde beeld af als het voorgaande jaar: door meevallers in kapitaallasten, goederen en diensten en door extra bijdragen van derden voor de verwerking van meer slib en afvalwater kan Noorderzijlvest zwarte cijfers schrijven. Naast de meevallers zijn de personele kosten als gevolg van onder andere ziekte en extra inhuur hoger geworden. De belastingopbrengst werd eveneens hoger dan begroot als gevolg van hogere WOZ waarden in ons werkgebied: + € 4,3 miljoen.

Hogere realisatiegraad

De laatste jaren zien we de realisatiegraad van de brutobestedingen gestaag toenemen. Over 2021 noteerden we een realisatiegraad van 73%; voor 2022 komt deze uit op 84%. Aan het begin van dit decennium was de coronacrisis een factor van belang in het soms met vertraging kunnen doorzetten van geplande projecten en activiteiten. In 2022 zijn de gevolgen van de geopolitieke situatie zichtbaar en voelbaar geworden: energie, grondstoffen en materialen zijn veel duurder geworden, de inflatie hoog, de arbeidsmarkt krap en de financiële markt minder stabiel dan in voorgaande jaren. De effecten daarvan op de lasten van het waterschap zijn met extra inkomsten goed in evenwicht gebleven.

Noorderzijlvest heeft in 2022 € 42,6 miljoen geïnvesteerd dat is iets meer dan we het jaar daarvoor deden (€ 41 miljoen). Met geplande investeringen in deze orde van grootte kunnen we plannen realiseren met de beschikbare tijd en capaciteit. Echter dit geeft wel druk op de personele inzet, aangezien deze niet is meegegroeid met de ambitieuze activiteiten.

In het Waterbeheerprogramma dat vanaf 2022 is gaan lopen, gaat het waterschap dan ook uit van investeringen die rond datzelfde niveau blijven. De boodschap is helder: met deze realisatiegraad en mate van investeren zijn we in staat afspraken op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau na te komen, halen we stap voor stap achterstanden in en bouwen we aan een klimaatbestendig gebied voor onze mensen.

Nieuwe voorbereidende stappen

2022 was een jaar dat zich kenmerkt door voorbereidingen op allerlei terreinen om effectief resultaat te halen. De Kamerbrief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat over 'Water en bodem sturend' is een stevige zet in de rug om het werk van waterschappen in ruimtelijke ontwikkelingen vroeg te agenderen en op tijd deskundigheid toe te voegen aan het debat in de regio. De gebiedsaanpak in de Kop van Drenthe om samen met partners dat deel van ons werkgebied klimaatbestendiger te maken, is omarmd en dit jaar in de steigers gezet. Ook de kansrijke pilot REGAIN om vergaand medicijnresten uit gezuiverd water te verwijderen in combinatie met het leveren van proceswater van voldoende kwaliteit voor de industrie zette stappen vooruit dit jaar. Jarenlange voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet kwamen samen bij het vaststellen van de nieuwe Waterschapsverordening door het algemeen bestuur. Die verordening gaat in als de Omgevingswet daadwerkelijk in werking treedt, nu met de focus op 1 januari 2024. Eén van de uitwerkingen van nieuw beleid gaat over het onderhoud aan oeververdedigingswerken.

Daar maakt het waterschap een inhaalslag in onderhoud dat we zelf móeten doen en is het eerste gebiedsproces doorlopen om duidelijkheid te verschaffen over de (toekomstige) onderhoudsplicht van de diverse soorten oeververdedigingen. En zo zijn er nog meer voorbeelden van processen die veel voorbereiding vragen en uiteindelijk aansprekend resultaat opleveren: voor robuust werk aan water, met maatwerk en met elkaar!

Afwijkingen

De meest in het oog springende afwijkingen ten opzichte van het Jaarplan 2022 die we in dit jaarverslag kunnen melden zijn:

- Er volgt nog een kredietaanvraag voor de koppelkansen bij de versterkingsopgave van de Lauwersmeerdijk. Die volgt naar verwachting in 2024, in plaats van het verwachte moment eind 2022.
- De resterende werkzaamheden aan de kering langs het Eemskanaal op het traject Groevesluis - Woldbrug zijn nog niet afgerond.
- De start van de uitvoering van de getijdeduiker in de Dubbele Dijk is vertraagd met een jaar. Daarmee is ons erosieonderzoek ook vertraagd. Dit onderzoek wordt gesubsidieerd voor 100% door het Hoogwaterbeschermingsprogramma; financiële consequenties heeft het dus niet.
- De milieueffectrapportage voor de Droge Voeten 2050 maatregel Optimalisatie Onlanden is nog niet doorlopen in 2022.
- De inzet vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied is geïntroduceerd in 2022. Het programma overlapt met onze belangrijkste opgaves in voldoende zoetwater, waterkwaliteit en klimaat. We hebben onze opgaves ingebracht in provinciale gebiedsprogramma's. De samenwerking zal verder verdiepen in verschillende gebiedsprocessen (van onszelf en van onze partners).
- We hebben tussentijds extra inzet gepleegd op de realisatie van de KRW om de risico's goed te managen en de uitvoeringskracht te vergroten. Het beleid voor de waterkwaliteit in 'overige wateren' dan de KRW waterlichamen is daardoor geparkeerd.
- De voorbereidingen voor het realiseren van een nieuwe rioolwaterzuivering in Gaarkeuken, ter vervanging van de bestaande installaties in Marum, Zuidhorn en Gaarkeuken heeft door een geschil met de aannemer Mobilis vertraging opgelopen van zes maanden.

Bestemming resultaat

Het positieve resultaat van € 3,5 miljoen wordt, na het besluit van het algemeen bestuur, toegevoegd aan de algemene reserves. Het resultaat is voor € 2,9 miljoen toe te rekenen aan de taak Watersysteembeheer en voor € 0,6 miljoen aan de taak Zuiveringsbeheer. Na de verwerking van dit resultaat is de stand van de algemene reserves € 16,3 miljoen. Het aandeel Watersysteembeheer daarbinnen is € 11,0 miljoen en het aandeel Zuiveringsbeheer telt op tot € 5,3 miljoen.

FINANCIËLE SAMENVATTING

SAMENVATTING 2022			
INKOMSTEN IN MILJOENEN		UITGAVEN IN MILJOEN	
WATERSYSTEEMBEHEER	49,2	VEILIG LEVEN MET WATER	11,2
ZUIVERINGSBEHEER	28,5	VOLDOENDE WATER	24,7
TOTAAL	77,8	GEZUIVERD WATER	19,0
INZET RESERVE	1,6	ORGANISATIE EN OMGEVING	20,9
TOTAAL	79,3	TOTAAL	75,8
		Resultaat 3,5	

Het positieve resultaat 2022 van € 3,5 miljoen ten opzichte van de begroting is in belangrijke mate het gevolg van:

Lasten: nadeel € 4,4 miljoen

- Een nadeel in de kapitaallasten van € 0,6 miljoen als gevolg van nieuw aangetrokken financiering in 2022.
- Een voordeel in de personeelslasten van € 0,2 miljoen.
- Hogere lasten voor goederen en diensten € 4,0 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de forse prijsstijgingen van chemicaliën en energie. Daarnaast is meer uitgegeven aan onderhoud en diensten derden en is een bedrag gereserveerd voor oninbare oude vorderingen.

Baten: voordeel € 7,9 miljoen

- Hogere baten personeel € 0,5 miljoen door detachering van personeel.
- Een hogere dividend bate van € 0,4 miljoen van de Nederlandse Waterschapsbank.
- Hogere bate voor werken voor derden € 2,2 miljoen en bijdragen derden € 0,5 miljoen. Hierin zit een hogere bate van de Gemeenschappelijke Regeling Hunze en Aa's en hogere baten voor de verwerking van slib-en afvalwater en werken derden.
- Een hogere bate Waterschapsbelasting € 4,3 miljoen.
- De overige baten liggen in lijn en zijn het saldo van hogere onttrekkingen aan de voorzieningen en een lagere doorberekening aan de investeringen.

ANALYSE RESULTAAT

Resultaat 2022 (bedragen × € 1 miljoen)	T.o.v. begroting 2022	T.o.v. gewijzigde begroting 2022
Lasten		
Kapitaallasten	-0,6	0,1
Personeelslasten	0,2	-0,2
Goederen en diensten	-4,0	0,4
Toevoegingen aan voorzieningen	0,0	0,0
Totaal lasten	-4,4	0,3
Baten		
Baten personeel	0,5	0,1
Dividend	0,4	0,0
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	2,2	1,0
Waterschapsbelasting	4,3	0,3
Bijdragen van derden	0,5	0,2
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,1	0,2
Onttrekkingen aan reserves	0,0	0,0
Doorberekeningen aan investeringen	-0,1	0,3
Totaal baten	7,9	2,1
Resultaat 2022	3,5	2,4

Bij de gewijzigde begroting 2022, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 23 november 2022, was de verwachting voor 2022 een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Het gerealiseerde resultaat 2022 is € 2,4 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting en wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door:

Lasten: voordeel € 0,3 miljoen

- Een voordeel in de kapitaallasten van € 0,1 miljoen, door de stijgende rente zijn de rentebaten hoger uitgevallen.
- Een nadeel in de personeelslasten van € 0,2 miljoen.
- Lagere lasten voor goederen en diensten € 0,4 miljoen. Enerzijds door hogere lasten voor energie en een reservering voor oninbare oude vorderingen. Anderzijds zijn de lasten voor onderhoud en diensten derden lager dan de gewijzigde begroting.

Baten: voordeel € 2,1 miljoen

- Hogere bate voor werken voor derden € 1,0 miljoen, met name veroorzaakt door een hogere bate van de Gemeenschappelijke Regeling Hunze & Aa's (€ 0,9 miljoen).
- Hogere overige baten van per saldo € 1,1 miljoen door hogere onttrekkingen aan de voorzieningen (€ 0,2 miljoen), doorberekening aan de investeringen (€ 0,3 miljoen) en de baten Waterschapsbelasting zijn € 0,3 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting.

INVESTERINGSUITGAVEN

Programma (x €1.000)		Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
1. Veilig leven met Water	Bestedingen	14.512	12.596	13.411	12.564
	Bijdragen derden	9.015	6.837	7.791	6.811
	Netto bestedingen	5.497	5.759	5.620	5.753
2. Voldoende & Gezond Water	Besteding	21.439	21.448	28.910	19.152
	Bijdragen derden	5.302	4.488	4.167	2.182
	Netto bestedingen	16.137	16.960	24.743	16.970
3. Gezuiverd Water	Bestedingen	5.355	6.056	6.586	6.589
	Bijdragen derden	118	-	-	280
	Netto bestedingen	5.237	6.056	6.586	6.309
4. Organisatie & Omgeving	Bestedingen	1.307	1.645	2.120	2.677
	Bijdragen derden	148	-	-	-
	Netto bestedingen	1.159	1.645	2.120	2.677
Totaal	Bestedingen	42.614	41.745	51.027	40.982
	Bijdragen derden	14.583	11.325	11.958	9.273
	Netto bestedingen	28.031	30.420	39.069	31.709

In 2022 is € 42,6 miljoen besteed aan investeringsprojecten (out of pocket uitgaven). In 2021 bedroeg de omvang van de bestedingen € 41,0 miljoen. De bestede uren door het eigen personeel en de (bouw) rente blijven hier buiten beschouwing. In 2022 is ten opzichte van de begroting € 8,4 miljoen minder uitgegeven, wat resulteert in een realisatiegraad van 84%. Met geplande investeringen in deze orde van grootte kunnen we planningsrealiseren met de beschikbare tijd en capaciteit. Echter dit geeft wel druk op de personele inzet, aangezien deze niet is meegegroeid met de ambitieuze activiteiten.

Onderstaand wordt per programma een korte samenvatting gegeven van de ontstane verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Programma 1. Veilig leven met water

De bruto bestedingen zijn € 1,9 miljoen hoger dan verwacht. Dit betreft voornamelijk de projecten Versterken Eemskanaalkade (+ € 1,5 miljoen) en het project Lauwersmeerdijk (+ € 0,5 miljoen).

Programma 2. Voldoende & gezond water

De bruto bestedingen liggen in lijn met de gewijzigde begroting.

Programma 3. Gezuiverd water

De bruto bestedingen zijn € 0,7 miljoen lager dan de gewijzigde begroting met name veroorzaakt door het project RWZI Westerkwartier.

Programma 4. Organisatie & omgeving

De bruto bestedingen zijn € 0,3 miljoen lager dan de gewijzigde begroting met name veroorzaakt door projecten gerelateerd aan de digitale transformatie.

1. PROGRAMMA'S 2022

PROGRAMMA 1 VEILIG LEVEN MET WATER

In de tweede week van februari 2022 hadden we te maken met de storm Eunice. Dit leidde tot enkele calamiteitensituaties, zowel vanaf zee als op ons regionaal watersysteem. In alle gevallen hebben we als organisatie goed gehandeld. We trekken wel onze lessen voor een eerstvolgende keer. Het maakt duidelijk dat crisisbeheersing een volwaardige derde laag is in de meerlaagse waterveiligheid, met 'preventie' en 'ruimtelijke ordening' als laag 1 en 2. Het is de benadering die na de hoogwater situatie in Limburg extra aandacht heeft gekregen met het eindadvies van de Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater. Met dit advies zijn aan de bestaande drie lagen nog twee lagen toegevoegd: 'waterbewustzijn' en 'herstel'. Het eindadvies is eind vorig jaar aangeboden aan de Tweede Kamer. Het waterschap heeft het afgelopen jaar de eerste stappen gezet om aan de hand van de ketenbenadering meerlaagse waterveiligheid ook als organisatie daarin te veranderen.

De principes uit de kamerbrief 'Water en bodem sturend' zijn eveneens bepalend voor programma 'Veilig leven met water'. Afgelopen jaar hebben we dit nieuwe kader al in de praktijk kunnen toepassen. Zo brengen we in de gesprekken met onze partners in de regio over de ontwikkelingen in de twee zeehavens en aan de westkant van de stad Groningen onze opgaves voor waterveiligheid én voldoende water tijdig en integraal in. Dat gebeurt in het verlengde van onze BOVi en past bij onze ambitie om meer agenderend te willen zijn. Ondanks de grote onzekerheden als gevolg van de wereldwijde prijsstijgingen zijn er in 2022 mooie mijlpalen bereikt voor het programma 'Veilig leven met water'.

THEMA 1A – WATERVEILIGHEID (PRIMAIRE KERINGEN)

Wat hebben we bereikt in 2022?

De eerste landelijke beoordelingsronde (LBO1) van onze primaire keringen is in 2022 formeel afgerond. Het markeert het einde van de periode 2017-2023 en de start van de volgende beoordelingsronde van in dit geval 12 jaar. Zo werken we cyclisch toe naar een situatie waarin uiteindelijk en uiterlijk in 2050 al onze primaire keringen moeten voldoen aan de veiligheidsnormen. Ondertussen zijn in 2022 de voorbereidende werkzaamheden voor de versterkingsopgave Lauwersmeerdijk als 'meest duurzame dijkversterking van Nederland' voortvarend opgepakt.

Activiteiten in 2022

- De fase van planuitwerking van voorkeursvariant voor de versterkingsopgave Lauwersmeerdijk is in 2022 nagenoeg afgerond. Met het besluit van het algemeen bestuur op 15 februari 2023 om krediet beschikbaar stellen voor de uitvoeringsfase, sluiten we formeel de fase van de planuitwerking af. Het ecologische koppelproject 'overgangsgebied Marnewaard' heeft vertraging opgelopen. Het definitief ontwerp met de bijbehorende SSK raming sluit niet aan op de afgegeven beschikking van het Waddenfonds en het PAGW. Er wordt nu gewerkt aan een versoberd ontwerp. De kredietaanvraag voor de koppelprojecten zal naar verwachting in 2024 plaatsvinden.
- De resultaten van de beoordeling van het laatste dijktraject 6-7 (Nieuwstad - Delfzijl) voor het LBO1 zijn informerend aan het algemeen bestuur voorgelegd op 6 juli 2022. De resultaten van

de drie dijktrajecten (van Lauwersoog tot en met Delfzijl) zijn gezamenlijk aangeboden aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

- De uitvoering van de getijdeduiker door de provincie in de Dubbele Dijk heeft een jaar vertraging opgelopen. De realisatie start nu in 2023. Gevolg daarvan is dat ons veldonderzoek naar erosiebestendigheid van de oude kleikern en kleisoorten in de deklaag op diverse locaties ook vertraagd is. De voorbereidingen zijn wel in de tweede helft van vorig jaar getroffen. We kunnen nu vanaf het voorjaar van 2023 starten met de testen in het veld en in de deltagoot.
- We hebben gewerkt aan kennisontwikkeling en deel genomen aan diverse kennisprogramma's als input voor komende beoordelingsronde en om ons zo tijdig voor te bereiden op de lange termijn. We kijken daarbij met de brede kustzone als nieuw dijkconcept verder dan alleen van de lijn van de kering zelf en proberen dat al te agenderen in gesprek met onze partners.
  - Meegroei-dijk: fase 2 van het project is voorbereid. Conform planning verwachten we in het voorjaar van 2023 daadwerkelijk te starten met de uitvoering. In dit geval in de Westpolder waar we slib vanuit de haven van Lauwersoog willen toepassen op de primaire kering;
  - Meerjarige veldmeting: 2022 was het vierde jaar op rij dat we gemeten hebben om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke golfbelasting.
  - Kennisprogramma Zeespiegelstijging: dit kennisprogramma maakt onderdeel uit van het Deltaprogramma.
  - Werkatelier Waterkerende Landschappen: dit werkatelier is in 2021 opgestart en loopt door tot en met 2024. Met de nodige kennisuitwisseling verkent dit vierjarige programma nieuwe verdienmodellen voor inrichtingstrajecten in de land-water overgangszones aan de hand van de Groningse en Zeelandse kust. Afgelopen jaar was het tweede jaar met een atelierbezoek in het beheergebied van Noorderzijlvest.
  - HWBP Kennis en Innovatie project Dijken en Natuur: deelthema's zijn benoemd en de community of practice is bemenst waarbinnen gewerkt wordt aan de kennisvragen.
- Het gebiedsproces rondom gemaal Noordpolderzijl is beëindigd. Het initiatief richtte zich op de mogelijkheden voor een spoelmeer, als alternatief voor het jaarlijks baggeren van de haven en op de mogelijkheid om tot een gebiedsontwikkelingsaanpak te komen. De conclusie van deze verkenning is dat een dergelijke spoelzee en gebiedsontwikkeling nu niet haalbaar is. Wel blijven we baggeren samen met de gemeente om de haven open te houden.
- De jaarlijkse rapportage Zorgplicht over het jaar 2021 is als informerend stuk geagendeerd in de algemeen bestuur vergadering van 26 oktober 2022.
- Conform planning hebben we gewerkt aan de verdere doorontwikkeling van onze crisisorganisatie. De evaluatie van de coupure sluiting en dijkbewaking van begin 2022 nemen we daarin mee.
- We passen steeds meer extensief maaibeheer toe op de primaire keringen waar mogelijk, vorig jaar nabij de Klutenplas. Het vergroot de biodiversiteit en biedt extra bescherming aan de jonge kluten.

THEMA 1B – REGIONALE WATERVEILIGHEID (REGIONALE KERINGEN)

Wat hebben we bereikt in 2022?

De noodzaak om te blijven werken aan regionale waterveiligheid werd afgelopen jaar nogmaals benadrukt door het hoogwater in februari. Met een waterstand op de boezem richting de maximale waterstand, hebben we opgeschaald naar de hoogste alarmfase. Waterberging Bakkerom - De Dijken is voor het eerst ingezet. Vergeleken met de vorige, vergelijkbare hoogwater in 2012 kunnen we stellen dat we een enorme inhaalslag op regionale waterveiligheid hebben gemaakt. Tegelijkertijd

sterkt het ons om de resterende Droge-Voeten-2050-maatregelen 'waterberging Dwarsdiep', 'optimalisatie Onlanden', 'maalstop' en 'Nieuwe Waterwerken Zoutkamp' voortvarend uit te voeren.

Activiteiten in 2022

- Op het traject Woltersum - Appingedam langs het Eemskanaal zijn de laatste resterende werkzaamheden nagenoeg afgerond. Met uitzondering van het traject Groevesluis - Woldbrug moeten er enkel nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd worden. Op het traject Groevesluis - Woldbrug is er sprake van een hoogteopgave waarvoor we nog in gesprek zijn met Rijkswaterstaat.
- De nodige grondverwerving door Prolander op vrijwillige basis voor de inrichting van het Dwarsdiepgebied als natuur- en waterbergingsgebied is onverkort doorgezet. De voortgang daarin kan echter gevolgen hebben voor de te halen bestuurlijke afspraak om in 2025 te voldoen aan de afgesproken veiligheidsnormen.
- Met het vaststellen van de Toelichting Projectbesluit en Milieueffectrapportage, Nota van Antwoord en Kansrijke oplossingsrichtingen door de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe als bevoegd gezag, hebben we weer een mijlpaal bereikt voor het project 'optimalisatie Onlanden'. We hebben daarmee de verkenningsfase afgerond en zijn nu een milieueffectrapportage gestart welke leidt tot een voorkeursalternatief en afronding van de planstudiefase in 2023.
- In 2022 is hard gewerkt aan het afronden van de planuitwerkingsfase voor het project 'Nieuwe Waterwerken Zoutkamp'. Met het besluit van het algemeen bestuur op 15 februari 2023 om krediet beschikbaar te stellen voor de uitwerkingsfase, is de planuitwerkingsfase formeel afgesloten. Eveneens een mijlpaal op zich, voor een complex project met diverse gebiedspartners en koppelprojecten.
- Ook in 2022 hebben we de werkzaamheden voor de maatregel 'maalstop' gecontinueerd. Het betrof met name de ombouw van de poldergemalen om deze centraal aan te kunnen sturen.
- De voorbereidingen voor de volgende toetsronde aan de normen voor wateroverlast zijn gestart. We pakken dat gezamenlijk op met de omringende overheden en in het licht van 'Water en bodem sturend'. Dit resulteert in een geactualiseerd toetsingskader én beleidsoriënterende notitie voor de lange termijn.
- Het resultaat van de tweede toetsronde regionale keringen (2017 - 2023) is bestuurlijk gedeeld met provincie Groningen. De opgave is beperkt. Immers, de uitgangspunten zijn ongewijzigd ten opzichte van de vorige, eerste toetsronde. Wel zijn deze ronde ook de inliggende, waterkerende kunstwerken beoordeeld.
- De uitvoering van het baggerprogramma is nagenoeg planning uitgevoerd. De werkzaamheden waren met name in het Zuidelijk Westerkwartier en in de stad Groningen. We hebben de kansen om de opgave aan baggeren te combineren met de opgave aan regionale keringen (2e toetsronde) en de instandhoudingsdoelen vanuit assetmanagement geïnventariseerd om zo komende jaren werk met werk te maken.
- Ook bij het beheer en onderhoud voor de regionale keringen vergroten we steeds meer de biodiversiteit. Afgelopen jaar speelde dit bij de kering langs het Eemskanaal door een aangepast maaibeheer toe te passen in combinatie met het afvoeren van maaisel. Dit speelde ook langs de nieuwe keringen rondom de waterbergingsgebieden De Driepolders en Bakkerom-De Dijken. Op de kering langs het Reitdiep is een strook met een bloemen-kruidentmengsel ingezaaid.
- In 2022 is de verkenningsfase voor renovatie en elektrificatie van het gemaal De Drie Delfzijen conform planning doorlopen. Met het beschikbaar stellen van het krediet voor de uitvoeringsfase door het algemeen bestuur op 15 februari 2023, sluiten we de verkenningsfase formeel af.

- In 2022 is de negende spuikoker in de Cleveringsluizen conform planning gerenoveerd, waarbij de geleidingen en afdichtingrubbers van de schuiven zijn vervangen. Verder is het beton van de spuikoker geïnspecteerd met daaraan gekoppeld een aantal herstelwerkzaamheden. Ook is de voorbereiding gestart met de vervanging van de besturingskasten van het complex en is voor de spuikokers op Lauwersmeer een nieuw drijvend veiligheidslijn aangebracht.
- In 2022 vingen we 32% minder muskusratten dan in 2021. De vangsten daalden in totaal van 1.292 muskusratten in 2021 naar 882 in 2022. Dit past bij de nieuwe landelijke strategie 'bestrijden tot aan de landgrens'.
- Het aantal bevers in ons beheergebied neemt toe. In totaal zaten er afgelopen jaar naar verwachting in en rondom het Peizerdiep, Paterswoldsemeer en De Onlanden circa 5 bevers. Ondanks dat het gebieden zijn waar ze volgens het beverbeheerplan mogen zijn, zijn we scherp op eventuele graafschade. In oktober van afgelopen jaar is voor het eerst een bever vanuit het beheergebied van Waterschap Hunze en Aa's uitgezet in ons beheergebied conform het beverbeheerplan.

Exploitatie 2022

Programma 1 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Vershil met gewijzigde begroting
Veilig leven met water				
Personeelskosten	3.525	3.497	3.659	-28
Goederen en diensten	1.494	1.098	965	-396
Kapitaallasten	6.893	6.932	6.733	39
Totaal lasten	11.912	11.527	11.357	-385
Totaal baten	673	556	616	117
Netto lasten	11.239	10.971	10.741	-268

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de overschrijding of overschrijding op de nettolasten. Een eventuele overschrijding op de totaal lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de gewijzigde begroting laten de lasten een overschrijding zien van € 385.000. Dit wordt veroorzaakt door een reservering voor oninbaarheid oude vorderingen gerelateerd aan calamiteiten (€ 0,4 miljoen). Deze reservering past bij het beleid om oude vorderingen prudent te voorzien. De baten laten een overschrijding zien van € 117.000 en de nettolasten komen daarmee € 268.000 nadeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen hoger uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door uitgaven van goederen en diensten die hoger uitvallen doordat we meer onderhoudskosten hebben gehad dan in de gewijzigde begroting voor dit programma was opgenomen en de reservering voor oninbaarheid oude vorderingen gerelateerd aan calamiteiten. De baten komen hoger uit dan de gewijzigde begroting doordat er meer gedeclareerde uren zijn ingezet voor de primaire keringen.

Investerings 2022

Programma 1 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Veilig leven met water				
Bestedingen	14.512	12.596	13.411	1.916
Bijdragen derden	9.015	6.837	7.791	2.178
Netto bestedingen	5.497	5.759	5.620	-262

De bruto bestedingen zijn € 1,9 miljoen hoger dan verwacht. Dit betreft met name de projecten Versterken Eemskanaalkade (+ € 1,5 miljoen) en het project Lauwersmeerdijk (+ € 0,5 miljoen). De bestedingen van deze projecten in 2022 passen binnen het meerjarige investeringsbudget.

PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER

In het programma Voldoende en Gezond Water werken we aan de beschikbaarheid van voldoende zoetwater en zorgen we voor een goede waterkwaliteit. Daarnaast werken we aan recreatief medegebruik, vaarwegbeheer, cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit in dit programma. De hoogwatersituatie in februari en de droogte in de zomer van 2022 laten ons zien dat we de grenzen van ons watersysteem bereiken en zijn een onderstreping van de noodzaak om ons systeem robuuster te maken voor klimaatverandering.

In lijn met de Blauwe Omgevingsvisie hebben we verder geïnvesteerd in de voorbereiding van het gebiedsgericht aanpakken van onze integrale opgaves samen met partners en stakeholders in het gebied. Toen het Rijk en de provincies startten met het Nationaal Programma Landelijk Gebied bleek dat onze integrale visie op klimaatrobustheid, voldoende en gezond water uit de BOVi inhoudelijk uitstekend aansloot bij hun aanpak. Ons uitgangspunt om de groen-blauw-bruine ondergrond als basis voor ruimtelijke ontwikkeling te hanteren sluit één op één aan bij de Kamerbrief 'Water en bodem sturend'. De gevraagde gebiedsgerichte aanpak was voor ons al een vanzelfsprekendheid. Zo omarmde de Provincie Drenthe de net gestarte Gebiedsaanpak Kop van Drenthe als voorbeeldproces. Gevolg is de beschikbaarheid van een rijksbijdrage om het proces te financieren.

In de tussenevaluatie van het Bestuursakkoord sprak het bestuur zorg uit over de voortgang van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit heeft geleid tot een extra impuls onder de noemer 'Grip op KRW' om de programmering van de KRW maatregelen te stroomlijnen. Intussen ging de realisatie van maatregelen gewoon door in de lopende gebiedsprocessen Lauwersmeer, Paterswoldsemeer en Zuidelijk Westerkwartier en startten we de gebiedsaanpak Kop van Drenthe. Tevredenheid was er in de tussenevaluatie over de voortgang op de 'Basis op Orde': de aanpak van bruggen, baggeren en beschoeiingen werpt intussen haar vruchten af. Zo krijgen we met de Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) Oeververdedigingswerken meer grip op de oevers.

THEMA 2A – KLIMAAT ADAPTIEF WATERSYSTEEM

Wat hebben we bereikt in 2022?

In het afgelopen jaar kwamen beide uitersten voor: bijzonder nat in de winter en bijzonder droog in het voorjaar. Bij beide uitersten was duidelijk dat de grenzen van ons watersysteem in beeld komen. We hebben daarom naast de waterkwaliteitsopgaves ook de waterkwantiteitsopgaves ingebracht in de provinciale processen vanuit het NPLG. De Kamerbrief 'Water en bodem sturend' past dan ook logisch in onze werkwijze om samen met anderen te bepalen wat er nodig is om klimaatklaar te blijven.

Activiteiten in 2022

- De regionale klimaatadaptatiestrategie is in januari 2022 opgeleverd. Het daar uit voortvloeiende Regionaal uitvoeringsprogramma Ruimtelijke Adaptatie 2022-2027 is inmiddels in concept gereed en wordt in de loop van 2023 ter besluitvorming aangeboden.
- In 2022 is het project FreshemNL gestart. Met nieuwe technieken wordt de ondergrond driedimensionaal in beeld gebracht. Langs de kust levert dit informatie over het voorkomen van zout water in de ondergrond. In Drenthe geeft dit inzicht in het voorkomen van kleipakketten en zoetwatervoorraden. Dit project is een samenwerking tussen zeven provincies, zeven waterschappen, vijf waterleidingmaatschappijen en twee kennisinstituten.
- Met het Deltaprogramma IJsselmeergebied werken we samen aan een waterrobuuste, klimaatbestendige IJsselmeerregio. Het IJsselmeer is voor Noorderzijlvest in perioden van neerslagtekort de belangrijkste bron van zoet water. Begin 2022 ondertekenden 17 partijen de nieuwe bestuursovereenkomst waterverdeling regio IJsselmeergebied. Daarmee wordt invulling gegeven aan de regionale uitwerking van de verdringingsreeks. Onderdeel van de bestuursovereenkomst is een gezamenlijke onderzoeksagenda waarmee in 2022 is gestart. Er is eveneens een start gemaakt met de ruimtelijke verkenning van het IJsselmeergebied. Onze aandacht binnen de afspraken van deze bestuursovereenkomst gaat vooral uit naar de zoetwaterbeschikbaarheid.
- Aan de westkant van de stad Groningen leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van een klimaatrobuuste inpassing van de stadsuitbreiding, waarmee we invulling geven aan onze visie op 'Water en bodem sturend'.
- In 2022 hebben we geen drainage-, onttrekkingen- en beregeningsbeleid opgesteld als gevolg van een herprioritering van de beschikbare beleids capaciteit. Het thema is doorgeschoven tot na 2023. Ook de provincie Drenthe heeft hier het afgelopen jaar geen wezenlijke stappen in gezet.
- In de Kop van Drenthe, grofweg van het Fochteloërveen tot De Onlanden, werken we met verschillende partners samen om het landelijk gebied klimaatbestendig te maken. Door klimaatverandering krijgen we in het gebied steeds vaker te maken met heftige, langdurige regenval en ook perioden van droogte. Dit kan overlast veroorzaken, maar biedt echter ook kansen voor onder andere landbouw en natuurontwikkeling. Daarom gaan we aan de slag met een nieuwe visie op de inrichting van het gebied.
- Met de vaststelling van het Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) Oeververdedigingswerken hebben we een belangrijke stap gezet om de 'Basis op Orde' te krijgen.
- Een andere mijlpaal was de vaststelling van de Onderhoudslegger en de Legger Waterstaatswerken.
- Een belangrijk resultaat in de voorbereiding van de nieuwe Omgevingswet was de vaststelling van de Waterschapsverordening.

- In 2022 is zowel voor het Paterswoldsemeer als voor Casper Hommes een peilbesluit vastgesteld. Het peilbesluit voor het Paterswoldsemeer was onderdeel van de KRW-maatregelen. Vanwege bodemdaling was voor Casper Hommes een nieuw peilbesluit nodig. Voor de gebieden Spijksterpompen, Oudezijl, Garmerwolde-Rottegat en de Fivelingoboezem zijn in 2022 voor peilbesluiten voorbereidingen getroffen.

THEMA 2B – WATERKWALITEIT

Wat hebben we bereikt in 2022?

De waterkwaliteit wordt een steeds prominentere opgave die meer en meer voorkomt in het bewustzijn van anderen. Dit merken we bijvoorbeeld in de nadrukkelijke positionering van de KRW in het NPLG, waarbij het waterschap nauw samenwerkt om de wateraspecten goed in de op te stellen gebiedsprogramma's te krijgen. Bij het Paterswoldsemeer zijn we onderweg om de resterende maatregelen uit de tweede KRW planperiode te realiseren. Ook het gebiedsproces Lauwersmeer liep in 2022 goed. In de Kop van Drenthe zijn we gestart met een gebiedsaanpak om te komen tot een integrale visie op klimaatrobuuste beekdalen. Naar aanleiding van de tussenevaluatie van het bestuursakkoord is extra energie gezet op het programmeren van de resterende KRW-maatregelen. Dit zal leiden tot een programmering in 2023. Er zijn nieuwe bestuursakkoorden gesloten met de provincies om de Delta-aanpak Agrarisch Waterbeheer (DAW) voort te zetten in de komende jaren.

Activiteiten in 2022

- Beleid op Overige Waterlichamen is n.a.v. prioritering van de beschikbare capaciteit uitgesteld tot na 2023. We focussen nu eerst op de KRW-maatregelen die voor 2027 gereed moeten zijn.
- De vispassages bij de gemalen Delthe en Sichterman zijn beide in voorbereiding. De uitvoering wordt in het derde kwartaal van 2023 verwacht.
- De zoet-zout overgang en vismigratie in de Marnewaard is als ecologische koppelkans onderdeel van het project Dijkversterking Lauwersmeer. De uitwerking van het koppelproject is vertraagd. Verwacht wordt dat in het vierde kwartaal van 2024 een kredietaanvraag volgt.
- Bij de realisatie van KRW-maatregelen in het Paterswoldsemeer zijn in 2022 belangrijke stappen gezet. Zo zijn een ijzerzandpassage en nieuwe stuw aan de oostkant van het meer gerealiseerd. Aan de westzijde van het meer is de afvoercapaciteit richting Piccardthofplas verbeterd. Daarnaast is het voor vissen gemakkelijker gemaakt om tussen beide plassen te migreren. De vertragingen die door Corona zijn ontstaan blijven echter doorwerken. Vanwege een rechtmatigheidsissue in de verlenging van het contract met het ingenieursbureau, hebben we een nieuwe aanbesteding in gang moeten zetten. Dit zal mogelijk leiden tot extra vertraging. We stellen echter vast dat de samenwerkingsrelaties die in het gebiedsproces zijn ontstaan wel een goede basis geven voor de verdere uitvoering.
- Het schetsontwerp Dwarsdiepgebied is in februari 2023 opgeleverd.
- Afgelopen jaar is het project om te komen tot een advies voor een meetnet in het Lauwersmeer opgestart als vervolg op het KRW-gebiedsproces in 2021. Het meetnet moet ons en onze gebiedspartners meer inzicht geven in de zoet-zoutdynamiek. We betrekken onze gebiedspartners daarbij nauw. Het meetnet dient dan ook als basis voor het gebiedsproces voor de komende jaren in en rondom het Lauwersmeer.
- In de Kop van Drenthe is gewerkt aan een gezamenlijke aanpak voor een klimaatbestendig en toekomstgerichte regio. Het plan is in februari 2023 vastgesteld door alle partners. Intussen is

een eerste watersysteemanalyse uitgevoerd voor het Eelderdiep voor de planvorming van de KRW-maatregelen en is de planvorming voor de herinrichting van Zaagblad en Stenhorsten en de Broekenloop gestart.

- Met beide provincies zijn in 2022 bestuursakkoorden gesloten voor een nieuwe openstelling voor het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).
- Het DAW-project met de Boermarke Zeijen om meer inzicht te krijgen in bodem, oppervlaktewaterkwantiteit en -kwaliteit is afgerond. Dit heeft een impuls gegeven aan onze kennis en in de relatie met de Boermarke. Dit leidt onder meer tot gezamenlijk vervolgonderzoek naar de bodemgesteldheid.
- Vanuit de waterketen hebben we een onderzoek geïnitieerd in de WON (Vereniging Waterketenonderzoek Noord) om een analysemethode te maken waarmee we riooloverstorten kunnen prioriteren. Deze methode wordt begin 2023 opgeleverd. Daarna kunnen we met de gemeenten in gesprek over het saneren van de relevante overstorten.
- We hebben een onderzoek laten uitvoeren om de bronnen van fosfor en stikstof in beeld te brengen. Hieruit bleek dat er een hoge natuurlijke achtergrondbelasting is. Ook geeft het meer zicht op ons handelingsperspectief om de belasting van nutriënten te verbeteren.
- Vanuit het programma DEEP (Data Science and Engineering Expert Program) hebben we samen met Wetterskip Fryslân een KRW-dashboard ontwikkeld dat bruikbaar is voor alle Nederlandse waterbeheerders.
- De doorwerking van de biodiversiteitsvisie wordt steeds meer gemeengoed in het reguliere waterschapswerk, zoals bijvoorbeeld is toegelicht in het info-AB van 9 november 2022.
- Naar aanleiding van de nieuwe Waterschapsverordening is een beleidsnotitie aanwijzing ecologisch waardevolle wateren opgesteld.

THEMA 2C – VAARWEGEN EN RECREATIE

Wat hebben we bereikt in 2022?

Met het ontwikkelen van een vaarwegbeleid hebben we scherpere gezocht in onze taken en ambities in het nautisch- en vaarwegbeheer. De uitvoering van het gebiedsplan Aduarderdiep is een fraai voorbeeld van de koppeling van verschillende opgaves en financieringsbronnen.

Activiteiten in 2022

- De uitvoering van het gebiedsplan Aduarderdiep is gestart. Hierbij zijn de restauratie van de bruggen en de zijlen in samenhang met andere opgaves bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers ook meegenomen. Een tegenvaller was dat de grondstofprijzen door de oorlog in Oekraïne erg gestegen zijn, zodat nog in hetzelfde jaar een extra krediet moest worden aangevraagd.
- Het opstellen van vaarwegbeleid en beleid voor recreatief medegebruik zijn ter hand genomen en leiden naar verwachting begin 2023 tot besluitvorming.
- De voorbereiding om vaarbewegingen te gaan monitoren zijn uitgevoerd. We verwachten in 2023 de sensoren te plaatsen voor de daadwerkelijke monitoring.
- De renovatie van Sluis Goliath is na eerdere vertraging in 2022 afgerond.
- De onderhoudsprogrammering van onze cultuurhistorische monumenten wordt begin 2023 voorgelegd aan het bestuur.

Exploitatie 2022

Programma 2 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Voldoende en gezond water				
Personeelskosten	8.442	8.450	8.857	8
Goederen en diensten	11.390	11.538	9.950	148
Kapitaallasten	8.372	8.429	8.203	57
Totaal lasten	28.204	28.417	27.010	213
Totaal baten	3.559	3.379	3.534	180
Netto lasten	24.645	25.038	23.476	393

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de nettolasten. Een eventuele overschrijding op de totaal lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de gewijzigde begroting laten de lasten een onderschrijding zien van € 213.000. De baten vallen voordelig uit met € 180.000. De netto lasten komen € 393.000 voordeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit dan de gewijzigde begroting. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten voor goederen en diensten en door lagere onderhoudskosten.

Investerings 2022

Programma 2 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Voldoende en gezond water				
Bestedingen	21.439	21.448	28.910	-9
Bijdragen derden	5.302	4.488	4.167	814
Netto bestedingen	16.137	16.960	24.743	-823

De bruto bestedingen liggen in lijn met de gewijzigde begroting.

PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER

In het programma Gezuiverd water werken we aan een volhoudbare wereld door samen met onze partners aan een duurzame, doelmatige en betaalbare waterketen te werken. Onze zuiveringen worden duurzamer en dragen bij aan een natuurlijker watersysteem. Daarnaast bereiden we ons voor op 'opkomende' schadelijke stoffen voor de volksgezondheid en het milieu. Deze koers heeft een verdere uitwerking gekregen in onze BOVi en in het nieuwe Waterbeheerprogramma 2022-2027. In de thema's inzameling en transport, waterzuivering en slibverwerking zijn resultaten uitgewerkt.

We hebben een totale zuiveringsprestatie van 84% geleverd, 78% van de aangevoerde hoeveelheid stikstof is verwijderd en 86% van de aangevoerde hoeveelheid fosfaat. Voor beide stoffen geldt een verwijderingsrendement van 75% als norm. Met een nalevingpercentage van 99,6% is nagenoeg volledig aan alle lozingsvergunningen van de rioolwaterzuiveringsinstallaties voldaan.

Een speerpunt in programma 3 is de routekaarten die we tijdens de looptijd van dit waterbeheerprogramma tot stand brengen. Onze waterketen partners dragen bij aan het bereiken van dit doel. In 2022 hebben we een belangrijke stap gezet in het samenwerkingscluster Groningen West. In dit cluster is overeenstemming bereikt over het gezamenlijk opstellen van een plan van aanpak routekaarten zuiveringskringen. Dit zijn zeven bestaande zuiveringskringen plus de nieuwe zuiveringskring rwzi Gaarkeuken. Cluster Groningen West bestaat uit de gemeenten Het Hogeland, Westerkwartier, Waterbedrijf Groningen en Waterschap Noorderzijvest.

THEMA 3A – INZAMELING EN TRANSPORT

Wat hebben we bereikt in 2022?

In de waterketen samenwerking ging veel aandacht uit naar het verder brengen van de samenwerking op zowel regionaal niveau als op cluster niveau.

Activiteiten in 2022

- De routekaarten van onze zuiveringskringen richten zich op de toekomst. Hierin verwerken we onze visie uit de BOVi en nemen we de actuele ontwikkelingen mee. In dit traject doorlopen we verschillende fasen. De eerste fase is in 2022 gestart en loopt door in 2023. In 2023 maken we het plan van aanpak voor de tweede fase waarin we scenario's met betrekking tot de mogelijke toekomstbeelden van de zuiveringskring rwzi Garmerwolde uitwerken.
- In 2022 is de uitvoering opgestart voor de renovatie van fase 4 van de gemalen. Fase 5 pakken we na 2025 op. De overdracht naar beheer staat gepland in 2023. Het rioolgemaal ROS in de Eemshaven is in 2022 opgeleverd en overgedragen aan beheer.
- In 2022 boekten we voortgang op samenwerking in de regionale waterketen met de waterketenkaart. Deze is begin 2023 open gesteld voor publiek. Het project meten en monitoren gaat richting een toepassingsfase. In 2023 zullen we het systeem inzetten in de trajecten van de routekaarten.
- In het cluster de kop van Drenthe gaven we opvolging aan een project optimalisatie afvalwatertransport via persleiding Roden - rwzi Eelde. In 2022 is door technische aanpassingen en personele wisselingen in onze organisatie enige vertraging opgetreden. Deze zijn opgelost zodat we in 2023 verder kunnen met het project.
- De persleiding verbinding Eemshaven - rwzi Delfzijl is, volgens planning, in het voorjaar klaar voor ingebruikname.

THEMA 3B – WATERZUIVEREN

Wat hebben we bereikt in 2022?

Als het gaat om waterzuiveren hebben we opvolging gegeven aan het succesvolle onderzoeksproject REGAIN. Het Nationaal Programma Groningen en het Waddenfonds onderschreven het belang van hergebruik van grondstoffen en het oppervlaktewater schoonhouden van geneesmiddelen. Er is subsidie door deze partijen toegekend. Dit is - later dan verwacht - begin 2023 bevestigd door de provincie door het afgeven van de NPG-beschikking.

Activiteiten in 2022

- De voorbereiding voor de vervanging van de procesautomatisering van de rwzi Garmerwolde is afgerond. In het voorjaar 2023 start de uitvoering.
- In 2022 zijn de werkzaamheden voor de vervanging van de procesautomatisering van Garmerwolde in uitvoering genomen. Oplevering en overdracht staat gepland voor 2023.
- We hebben de monitoring van medicijnresten op het influent en effluent op alle rwzi's uitgevoerd. De bemonsteringsmethode is aangepast naar de nieuwste vereisten. We werken aan de uitwerking van de resultaten.
- De voorbereidingen voor het realiseren van een nieuwe rioolwaterzuivering in Gaarkeuken, ter vervanging van de bestaande installaties in Marum, Zuidhorn en Gaarkeuken heeft door een geschil met de aannemer Mobilis vertraging opgelopen van 6 maanden. Met de nieuwe aannemer ADS onderzoeken we of de stagnatie kan worden ingelopen.
- De beschikking van het project REGAIN is begin 2023 afgegeven door de provincie Groningen. Dit heeft ongeveer een jaar geduurd nadat deze was toegekend door de provincie. Ondertussen hebben we in 2022 voorbereiding getroffen en technisch ontwerp van de gemaakt. In 2023 wordt de installaties ingekocht en zullen de proeven starten.
- De bemonstering voor Covid-19 onderzoek is voortgezet. Er is uiteindelijk niet opgeschaald naar 7 dagen per week. Conform landelijk beleid/voorschrift van RIVM vindt dit nu 4 dagen per week plaats.

THEMA 3C – SLIBVERWERKING

Wat hebben we bereikt in 2022?

We hebben gewerkt aan vernieuwing van onze slibwerkingsinstallatie en verduurzaming door te participeren in onderzoek naar terugwinning van grondstoffen.

Activiteiten in 2022

- De in 2021 geleverde membraanfilterpersen in Garmerwolde zijn in 2022 opgeleverd. Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart voor de levering en plaatsing van de vierde membraanfilterpers.
- In de ontwikkeling van Kaumera als grondstof uit slib wordt in demonstratiefabrieken ervaring opgedaan met het proces. De grondstof Kaumera (biopolymeer; Nereda gum) wordt uit Nereda korrelslib gewonnen. De eerste commerciële toepassing is in het landbouwproduct biostimulant (Kaumera heeft positief effect op groei van gewassen). Hiervoor sloten de koplopersgroep eind 2021 een leveringscontract af. In 2022 zijn mogelijkheden nader onderzocht en in 2023 start een oriëntatie naar de opschaling.
- Er is een nieuw contract afgesloten voor natslibtransport. De aanbesteding hiervan hebben we gezamenlijk met Waterschap Hunze en Aa's gedaan. Binnen het contract zijn afspraken gemaakt ten aanzien van duurzaamheid. We beginnen met elektrisch tankautotransport.

- De aanbesteding van natslibtransport is, na veel vertraging door bezwaarprocedures, alsnog met succes afgerond. We hebben nu een nieuwe partner waarmee we de verduurzaming van het transport gaan vormgeven.

Exploitatie 2022

Programma 3 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Gezuiverd water				
Personeelskosten	5.138	5.090	5.198	-48
Goederen en diensten	18.677	18.645	15.920	-32
Kapitaallasten	8.529	8.576	8.222	47
Totaal lasten	32.344	32.311	29.340	-33
Totaal baten	13.305	12.022	11.062	1.283
Netto lasten	19.039	20.289	18.278	1.250

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de netto lasten. Een eventuele overschrijding op de totaal lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de gewijzigde begroting laten de lasten een overschrijding zien van € 33.000. De baten vallen voordelig uit met € 1.283.000. De netto lasten komen € 1.250.000 voordeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit dan de gewijzigde begroting. Dit wordt veroorzaakt door hogere bate als gevolg van de Gemeenschappelijke Regeling Hunze & Aa's en meer verwerking slib- en afvalwater.

Investerings 2022

Programma 3 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Gezuiverd water				
Bestedingen	5.355	6.056	6.586	-701
Bijdragen derden	118	-	-	118
Netto bestedingen	5.237	6.056	6.586	-819

De bruto bestedingen zijn € 0,7 miljoen lager dan de gewijzigde begroting met name veroorzaakt door het project rwzi Westerkwartier.

PROGRAMMA 4 ORGANISATIE EN OMGEVING

THEMA 4A – BESTUUR

Wat hebben we bereikt in 2022?

De informatieve en reguliere vergaderingen van het algemeen bestuur vonden in 2022 weer fysiek plaats en werden via een 'livestream' uitgezonden op onze website. De vergaderingen zijn daar ook online terug te zien en te luisteren. Aan de hand van de bestuursagenda 2022 werd het merendeel van de benodigde besluiten genomen om de doelen uit het Jaarplan 2022 te realiseren.

Activiteiten in 2022

- De procedure voor het opstellen van een aanbeveling door het algemeen bestuur ter benoeming van de dijkgraaf per 1 juli 2022 werd succesvol afgerond. Het algemeen bestuur stelde voor de begeleiding van deze procedure een vertrouwenscommissie in. Op 23 maart 2022 besloot het algemeen bestuur - op basis van het advies van de vertrouwenscommissie - unaniem om Roeland van der Schaaf aan te bevelen als nieuwe dijkgraaf van Waterschap Noorderzijlvest. Hij volgde daarmee Bert Middel op die per 1 juli met pensioen ging.
- Met de instelling van een projectgroep voor de verkiezingen en benoeming van het centraal stembureau werd een start gemaakt met de voorbereiding van de in 2023 te houden verkiezingen. Het plan van aanpak voor de verkiezingen boden we ter kennisneming aan in de algemeen bestuur vergadering van oktober 2022.
- In samenspraak met het algemeen bestuur (en de fractievoorzitters) organiseerden we in april 2022 een geslaagde bijeenkomst over de eigen werkwijze (governance) van het algemeen bestuur en de samenwerking met het dagelijks bestuur. In deze bijeenkomst zijn diverse afspraken gemaakt om de samenwerking verder te optimaliseren.
- De voorbereidingen voor het vernieuwen van onze Inspraakverordening naar een verordening Participatie en Inspraak overeenkomstig de gedachte van de aanstaande Omgevingswet zijn in 2022 afgerond. De formele aanbieding en vaststelling van de verordening door het algemeen bestuur vindt plaats begin 2023.
- Een tussentijdse evaluatie van het Bestuursakkoord was in eerste instantie voorzien in 2021 (midterm review) maar werd doorgeschoven naar 2022. De aanbieding van de midterm review aan het algemeen bestuur vond plaats in de vergadering van 25 mei 2022.
- Het waterschap nam in 2022 deel aan diverse gebiedsprocessen. Onder meer voor (niet limitatief) het Paterswoldsemeer, het Zuidelijk Westerkwartier en projecten voor de regionale keringen. Dit doen we in projectverband. Daarnaast namen we deel aan overlegstructuren in de voor ons relevante en belangrijke commissies van de Unie van Waterschappen (onder andere waterketen, internationale samenwerking, watersysteem en -veiligheid) en het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Ook namen we deel aan samenwerkingsverbanden en overlegstructuren op regionaal niveau:
  - het IJsselmeeroverleg (Zoetwaterregio Noord-Nederland) in verband met de waterverdeling naar de noordelijke waterschappen;
  - het samenwerkingsverband Ecologie & Economie in Balans van de Eemsdeltaregio;
  - de Regionale energiestrategie (RES) voor Groningen en voor Drenthe;
  - de provinciale afstemmingsoverleggen voor de invoering van de Omgevingswet;
  - de afstemming met betrekking tot landschaps- en natuurontwikkeling binnen de provincies Groningen en Drenthe.

- Ook zijn we net als voorgaande jaren actief in het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) waar we met onze medeoverheden afstemming zoeken over de diverse gemeenschappelijke onderwerpen en opgaven.

THEMA 4B – ONDERSTEUNING

Wat hebben we bereikt in 2022?

Digitale Bedrijfsontwikkeling

Onze mensen maken ons werk zichtbaar. In de ontwikkeling van ons werk zien we steeds meer informatie en data op ons af komen. We moeten die verwerken, interpreteren en tot een gemeenschappelijk beeld komen van wat straks en - terug redenerend - nu nodig is. Dit geldt zowel geredeneerd vanuit onze inhoudelijke opgaves (veiligheid, kwaliteit etc.) als wat voor organisatie wij willen zijn. Met menskracht alleen kunnen we die slag niet maken.

We hebben in 2022 stappen gezet om onze behoefte daarin heel goed te leren kennen. We zijn daar nog niet mee klaar. Er kan veel; we zijn met elkaar op weg om te bepalen wat we écht nodig hebben om ons werk goed te kunnen blijven doen. We hebben het niet meer over digitaliseren van processen, maar het toepassen van nieuwe technieken zoals 'artificial intelligence', 3D modellering of GPS toepassingen. De digitale transformatie is omvangrijk. Het betekent dat processen en samenwerkingsvormen (over de grenzen van teams heen) veranderen. En het gebruik van onze kennis en expertise eveneens. Digitaal en datagedreven transformeren is nadrukkelijk onderdeel van alle drie ontwikkelsporen toekomstfit, sturen op bedrijfsvoering en assetmanagement. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden van team-overstijgende samenwerkingsverbanden om onze dienstverlening te verbeteren. Als 'los' waterschap kunnen we deze ontwikkelingen niet alleen aan. We zoeken daarom op onderdelen de samenwerking met anderen, bijvoorbeeld via Het Waterschapshuis of (buur)waterschappen.

Nieuwe Waterschapsverordening is klaar

Na jaren van voorbereiding op de Omgevingswet is het waterschap formeel klaar voor de invoering ervan. Onze regelgeving is volledig omgevormd van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits' in de nieuwe Waterschapsverordening. De verordening zorgt er straks voor dat we steeds minder vergunningen gaan vragen en we meer inzetten op de zorg- en meldplicht. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is een voorwaarde voor het van kracht worden van de Waterschapsverordening. In 2022 is de procedure doorlopen om onze Waterschapsverordening en bijbehorende Leggers en geactualiseerd beleid te laten vaststellen door het algemeen bestuur.

Toekomstfit

In een omgevingsgerichte en gebiedsgerichte organisatie is samenwerken een kernwaarde. Nieuwe samenwerkingsvormen ontstaan in gebieden die onze aandacht nodig hebben. De eerste stappen zijn bijvoorbeeld gezet met de 'Gebiedsaanpak Kop van Drenthe'. De nieuwe dimensie die we het afgelopen jaar hebben gezien is dat 'Water en bodem sturend' een leidend principe wordt in de ruimtelijke ontwikkeling van ons land. Dat betekent dat het waterschap juist nu zijn rol moet pakken in nieuwe plannen. Het is de kunst om daarbij niet alleen uit te gaan van het belang van water maar juist van het algemeen belang: we zijn een overheid en dienen het algemeen belang: we zijn op zoek naar meerwaarde voor ons hele werkgebied. Dat vereist dat we onze medewerkers

moeten voorbereiden op veranderend werk: wendbaar in snelle ontwikkelingen die buiten en binnen op ons af komen, wendbaar in functie, wendbaar in houding en gedrag en wendbaar op inhoud. We begeleiden onze medewerkers in anders leren en werken, om 'toekomstfit' te worden: omgevingsgericht, signalerend, initiërend en alert op kansen. Dat betekent regie op eigen loopbaan en ontwikkeling om huidig en toekomstig werk te kunnen blijven doen.

We kennen momenteel een hoge (natuurlijke) uitstroom als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van medewerkers. Een 'toekomstfite' organisatie heeft de juiste mensen op het juiste moment in huis. Dat is - niet alleen voor ons - tegenwoordig een hele uitdaging. Daarom hebben we 2022 gebruikt om een steviger strategie voor arbeidsmarktcommunicatie voor te bereiden en het komend jaar uit te voeren.

Sturen op Bedrijfsvoering

We werken al een aantal jaren aan extra sturing op onze bedrijfsvoering. Het gaat daarbij om het - opnieuw - duidelijk maken van heldere rollen en verantwoordelijkheden en de transparante stappen in primaire, sturende en ondersteunende processen. Dat blijft van tijd tot tijd nodig om op tijd op veranderingen in te kunnen spelen. Teamleiders trekken samen met groepen medewerkers en interne procescoaches aan verbetertrajecten en het implementeren daarvan.

Assetmanagement

Ons (afval)waterbeheer kan doelmatiger door onze assets goed in beeld te hebben en te beheren door middel van assetmanagement. Samenhang tussen kosten, prestaties en risico's staat hierbij centraal. Assetmanagement gaan we integraal borgen in onze primaire processen en het wordt onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Dit programma helpt ons om de toenemende kosten voor het waterschap en de lastendruk voor de inwoners van ons werkgebied zo veel mogelijk te matigen.

Corporate communicatiekoers

We hebben ons dit jaar gericht op het vormgeven van onze corporate communicatiekoers. Dat helpt om te bepalen waar de communicatie van de organisatie vooral op inzet. De lijn past bij het - inmiddels - vastgestelde participatiebeleid en kiest voor ontwikkeling van communicatie in het hart van beleid, zo vroeg mogelijk in het proces van beleidsvorming. We streven vooral ook naar een open houding in vraagstukken en opgaven die voor ons liggen. Communicatie vóór beleid en daarmee het faciliteren en vormgeven van de dialoog met de omgeving is dan ook speerpunt.

De focus ligt op de volgende aandachtspunten:

- Proactieve en agenderende houding en positionering door medewerkers en bestuur (naast nog altijd functioneel en uitvoerend);
- Het stimuleren van de communicatieve organisatie;
- Het vergroten van waterbewustzijn ('waarde van water');
- Werken met herkenbare corporate thema's.

Internationale Samenwerking

Noorderzijvest is de penvoerder voor een Blue Deal project in Noord Peru. In dit project wordt met twee decentrale waterbeheerorganisaties kennis uitgewisseld op het gebied van organisatie versterking, bestuur, preventie van overstromingen en waterkwaliteit en -kwantiteit. Blue deal is een strategisch partnerschap dat de Nederlandse waterschappen hebben ondertekend met de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur en Waterstaat. De ministeries stellen binnen het partnerschap hun internationale netwerken en financiële middelen beschikbaar. De Nederlandse waterschappen stellen kennis en tijd beschikbaar.

In 2022 kon er weer worden gereisd en vonden er drie werkbezoeken naar Peru plaats: zo werd de basis van het partnerschap verbreed met experts van Noorderzijlvest en van andere waterschappen. Op deze manier werden belangrijke vorderingen gemaakt op de verschillende thema's van de samenwerking. Ook is in september een succesvol tegenbezoek vanuit Peru aan Nederland georganiseerd en zijn er twee nieuwe 'Young Expert Professionals' van start gegaan in beide regio's. Zij gaan de samenwerking via het Blue Deal-programma versterken. De Blue Deal loopt tot en met 2030.

Activiteiten in 2022

- Alle teams van ons waterschap dragen bij aan de drie ontwikkelsporen: toekomstfit, assetmanagement en sturen op bedrijfsvoering. Digitaal en datagedreven transformeren is nadrukkelijk onderdeel daarvan.
- Om de behoefte aan en de randvoorwaarden voor een bij ons passende digitale transformatie in kaart te brengen is gewerkt aan 'bedrijfstransformatieplannen' voor financiële processen en watersystemen en waterveiligheid. Dat proces is nog niet af. Voor het proces Afvalwaterketen en Digitale informatie is dit proces al eerder doorlopen.
- De inrichting van strategisch omgevingsmanagement krijgt vorm. De proactieve en agenderende houding van het waterschap krijgt steeds vaker en nadrukkelijker vorm in (bestuurlijke) contacten met andere overheden en partners. Zeker rondom het overkoepelende thema 'Water en bodem sturend' blijft dat de komende tijd hard nodig.
- We hebben steviger ingezet op de strategie rondom arbeidsmarktcommunicatie om ons waterschap als aantrekkelijke werkgever op de kaart te zetten. In 2023 hopen we hier de vruchten van te plukken.
- Daarnaast is een strategische personeelsplanning gemaakt. Het is een hulpmiddel om inzichtelijk te maken waar onze opgaven liggen in de ontwikkeling van ons personeelsbestand.
- Alle gekozen processen binnen het ontwikkelspoor 'sturen op bedrijfsvoering' zijn geanalyseerd. De volgende stap is het verbeteren van de processen en die verbeteringen borgen. Daarmee is in 2022 begonnen.
- De Waterschapsverordening is samen met de Legger Waterstaatswerken, Onderhoudslegger, nota vergunningenbeleid en het beleid ecologische waardevolle wateren ter inzage gelegd en eind van het jaar vastgesteld door het algemeen bestuur.
- Het participatiebeleid en de bijbehorende verordening zijn als uitvloeisel van de Waterschapsverordening voorbereid en in procedure gebracht voor bestuurlijke besluitvorming.
- Voor diverse (o.a. gemalen, stuwen en inlaten) assetgroepen zijn in 2022 investerings- en onderhoudsprogramma's opgesteld. Hier gaan we voor andere assetgroepen in 2023 mee verder.
- Het meerjarenplan voor de tweede fase Blue Deal-internationale samenwerking (2023-2030) is inmiddels goedgekeurd.

Exploitatie 2022

Programma 4 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Organisatie en Omgeving				
Personeelskosten	12.682	12.652	12.248	-30
Goederen en diensten	9.454	10.036	10.211	582
Kapitaallasten	1.392	1.357	1.427	-35
Totaal lasten	23.528	24.045	23.886	517
Totaal baten	2.616	2.363	1.316	253
Netto lasten	20.912	21.682	22.570	770

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de nettolasten. Een eventuele overschrijding op de totaal lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de gewijzigde begroting laten de lasten een onderschrijding zien van € 517.000. De baten vallen voordelig uit met € 253.000. De netto lasten komen € 770.000 voordeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit dan de gewijzigde begroting. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten goederen en diensten. De uitvoeringskosten NBK zijn lager dan verwacht (€ 0,2 miljoen), daarnaast is sprake van lagere perceptiekosten € 0,2 miljoen.

Investerings 2022

Programma 4 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Organisatie en Omgeving				
Bestedingen	1.307	1.645	2.120	-338
Bijdragen derden	148	-	-	148
Netto bestedingen	1.159	1.645	2.120	-486

De bruto bestedingen zijn € 0,3 miljoen lager dan de gewijzigde begroting met name veroorzaakt door projecten gerelateerd aan de digitale transformatie.

ALGEMENE THEMA'S

DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Wat hebben we bereikt in 2022?

In 2022 zijn belangrijke stappen gezet richting duurzaam werken. De Routekaart Circulair Noorderzijlvest is afgerond, vastgesteld en breed gedeeld met de organisatie en de omgeving. De Routekaart Klimaatneutraal Noorderzijlvest is tijdelijk gepauzeerd, in afwachting van besluitvorming over de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' binnen de Unie van Waterschappen. Hierdoor is eind 2022 duidelijkheid ontstaan over het tempo dat we als sector willen maken en hoe te kijken naar en te rekenen aan klimaatneutraliteit. Met deze input kunnen we in 2023 de Routekaart Klimaatneutraal Noorderzijlvest presenteren. We hebben in 2022 alle benodigde stappen doorlopen voor certificering op de CO₂-prestatieladder (trede 3), het formele certificaat ontvangen we in 2023.

De samenwerking met andere overheden, bedrijven en burgers is in 2022 uitgebouwd. We bleven samenwerken bij de Regionale Energiestrategieën, maar zochten bijvoorbeeld via Grip op Grond meer en meer de samenwerking op met andere overheden en bedrijven. Echt samenwerken met aannemers, bijvoorbeeld via bouwteams, leidde in 2022 ook aantoonbaar tot meer duurzaamheid in (voorbereiding en/of uitvoering van) projecten. Aansprekende voorbeelden zijn de aanbesteding van ons slibtransport, renovatie van gemaal De Drie Delfzijen en de meest duurzame dijk van Nederland (in wording): de Lauwersmeerdijk.

Er zijn in 2022 twee initiatieven gaande voor aquathermie in ons werkgebied, de potentie is echter nog veel groter. We faciliteerden in 2022 derden door onze assets ter beschikking te stellen. Concreet is de verhuur van circa 35 ha voor het ontwikkelen van zonnepark Fledderbosch. Daarnaast is met enkele ondernemers gesproken over samenwerking op de zuiveringen van Eelde, Delfzijl en Garmerwolde. Dit heeft (nog) niet geleid tot contractvorming in 2022.

In 2022 is een omvangrijke start gemaakt met het meten van methaan en lachgas op de zuivering Garmerwolde. Hierbij hebben we uitstekende hulp gehad van diverse studenten (stages en afstudeeronderzoeken). Hiermee krijgen we meer grip op de werkelijke uitstoot en daarmee onze klimaatvoetafdruk. Door onze verbondenheid met landelijke kennisgroepen rond methaan en lachgas hebben we kennis kunnen uitwisselen en zijn handelingsperspectieven ontstaan om de emissies naar de toekomst te verminderen.

Het waterschap heeft stappen gezet in de verankering van de CO₂-prestatieladder, het gebruik van materialenpaspoorten en de principes van Duurzaam Opdrachgeverschap (DOW). Dat is nog niet afgerond. Hierbij geldt ook dat er landelijk nog veel ontwikkeling gaande is, met name op het vlak van materialenpaspoorten, rekenen met valuecases, CO₂-beprijzing en zaken als total costs of ownership (TCO). Verduurzaming van ons hoofdkantoor, afgerond in 2022, heeft al geleid tot veel minder aardgasgebruik. 2022 was bovendien een zonnig jaar. De eigen zonnepanelen op diverse locaties hebben een mooie opwek laten zien.

INNOVATIE

Wat hebben we bereikt in 2022?

Nieuwe technieken ontwikkelen of anders werken zijn van alle tijden. Een aantal dingen in onze manier van werken vallen op in hun innovatiekracht. Enkele doen we samen met het Waterschapshuis en de STOWA. De samenwerking met deze instituten is belangrijk om kennis te ontwikkelen en te gebruiken of beschikbaar te stellen. Voorbeelden hiervan zijn het dijkmonitoringsplatform Livedijk XL en het seismisch monitoren van de Ommelanderzeedijk.

- Voor het in kaart brengen van ons watersysteem brengen we steeds meer data met elkaar in verbinding. Zo wordt het veel beter mogelijk om ‘wat als’ scenario’s te schetsen in modellen die uitmonden in voorstellen voor (nieuwe) maatregelen.
- Op deze manier bereiden we ons voor op de interpretatie van nieuwe klimaatscenario’s die in 2023 worden verwacht. Het is de verwachting dat we in redelijk korte tijd de gevolgen van deze scenario’s van het KNMI kunnen duiden en modelleren voor ons werkgebied. Zo hebben we vlot input voor de manier waarop we naar vraagstukken voor de langere termijn moeten kijken.
- Het waterschap kan sinds kort de actuele situatie van de aanwezigheid van bodemvocht inzichtelijk maken. Met het toevoegen van data over neerslag en verdamping zijn we nog beter in staat de werking van het watersysteem te voorspellen.
- Noorderzijlvest was samen met Wetterskip Fryslân trekker van de ontwikkeling van een ‘open source’ dashboard waarin de toestand van KRW waterlichamen genuanceerd te volgen is. Tot dusver was het beeld dat veel waterlichamen ‘niet voldoen’. Met de introductie van het dashboard wordt veel duidelijker dat de waterkwaliteit wel degelijk verbetert én we er tegelijkertijd ook nog niet zijn.
- In het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp is in de volle breedte gewerkt aan het kunnen realiseren van koppelkansen vanuit de opgave van het waterschap om de regionale waterveiligheid te borgen. Het werken in een bouwteamverband waarin de opdrachtgever, aannemer en andere deskundigen een ontwerp tot stand brengen is nieuw voor het waterschap.
- Noorderzijlvest heeft onderzoek laten uitvoeren in de Deltagoot waaruit naar voren is gekomen dat grasbekleding op dijken net zo effectief kan zijn als asfalt. Hierdoor kunnen nieuwe dijken ontworpen worden die groener en biodiverser zijn.
- Bij het realiseren van de dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat is de ambitie om de duurzaamste dijk van Nederland te realiseren. Dat is niet alleen het geval in (her)gebruik van materiaal; het gaat juist ook om de (financiële) ruimte die het project biedt om te innoveren met modern geëlektrificeerd materieel om een klus van dit formaat te klaren.

2. KERNCIJFERS EN VERPLICHTE PARAGRAFEN

2.1 KERNCIJFERS

Kerncijfers Nr.	Item	Eenheid	2022	2021
1	Balanstotaal	€ miljoen	363,9	294,1
2	Eigen Vermogen	€ miljoen	23,1	21,3
3	Weerstandsvermogen watersysteem (overschot)	€ miljoen	8,9	4,8
4	Weerstandsvermogen zuivering (overschot)	€ miljoen	5,3	5,7
5	Langlopende schulden	€ miljoen	293,0	228,0
6	Tarief watersysteem ingezetenen	€	97,66	94,98
7	Tarief verontreinigingsheffing	€	70,27	67,72
8	Waterschapsbelastingen	€ miljoen	77,8	72,8
9	Overige baten (inclusief onttrekking algemene reserve)	€ miljoen	21,7	20,8
10	Totaal lasten	€ miljoen	96,0	89,3
11	Resultaat	€ miljoen	3,5	4,3
12	Personeelskosten	€ miljoen	29,8	28,1
13	Goederen en Diensten	€ miljoen	40,9	36,8
14	Kapitaallasten	€ miljoen	25,2	24,3
15	Toevoeging aan voorzieningen/reserves	€ miljoen	0,1	0,1
16	Totaal lasten	€ miljoen	96,0	89,3
17	Bruto Investeringsuitgaven	€ miljoen	42,6	41,0
18	Bijdragen derden	€ miljoen	14,6	9,3
19	Netto investeringsuitgaven	€ miljoen	28,0	31,7
20	Aantal FTE's	FTE	293	299
21	Ziekteverzuim	%	6,6	4,5

Netto lasten

Nettolasten 2022 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Personeelskosten	29.798	29.627	29.962
Goederen en diensten	40.944	41.312	36.973
Kapitaallasten	25.187	25.294	24.586
Totaal lasten	95.929	96.233	91.521
Totaal baten	20.069	18.235	16.429
Netto lasten	75.860	77.998	75.092

Netto investeringsuitgaven

Netto investeringen 2022 (x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Bruto investeringsuitgaven	42.614	41.745	51.027
Bijdragen derden	14.583	11.325	11.958
Netto investeringsuitgaven	28.031	30.420	39.069

2.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR

In deze paragraaf wordt ingegaan op interne en externe ontwikkelingen die sinds het vaststellen van het Jaarplan 2022 zich hebben voorgedaan. Daarnaast worden hier ook afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen zoals deze voor de begroting zijn gehanteerd besproken. Beleidsmatig is geen sprake van een koerswijziging ten opzichte van voorgaande jaren.

2.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De volgende nagekomen/incidentele baten en lasten zijn verantwoord in de jaarrekening 2022 (totaal € 1.130.000)	
Baten en lasten voorgaande jaren (per saldo voordeel van € 884.000)	
Coronacompensatie 2020	810.000
Bijdrage kindertoeslag affaire 2021	74.000
Totaal	€ 884.000
Incidentele baten en lasten (per saldo een voordeel van €246.000)	
Afkoopsom landinrichting Veenhuizen	246.000
Totaal	€ 246.000

2.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naast de algemene reserves en bestemmingsreserves voor tariefegalisatie heeft het waterschap een aantal overige bestemmingsreserves. Uit deze algemene en bestemmingsreserves is in 2022 in totaliteit € 1.671.000 onttrokken.

Per ultimo 2022 heeft het waterschap een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen: pensioen en wachtgeld bestuur, voormalig personeel, ww-rechten voormalig personeel en rechten jubileumuitkering 25 en 40 jaar. In 2022 is in totaal € 203.000 aan de voorzieningen onttrokken. In de jaarrekening wordt het verloop van de reserves en voorzieningen nader toegelicht.

2.5 WATERSCHAPSBELASTING

Tarieven

Heffing / Categorie	Heffingseenheid	2022	2021	% Mutatie
Watersysteemheffing				
Omslag gebouwd - buitendijks	in % WOZ-waarde	0,0132	0,0140	-5,7%
Omslag gebouwd - binnendijks	in % WOZ-waarde	0,0528	0,0561	-5,9%
Omslag ongebouwd - buitendijks	in € per ha	21,41	20,33	5,3%
Omslag ongebouwd - binnendijks	in € per ha	85,63	81,30	5,3%
Omslag ongebouwd - wegen	in € per ha	171,26	162,6	5,3%
Omslag natuur	in € per ha	6,92	6,67	3,7%
Ingezetenenomslag	in € per woonruimte	97,66	94,98	2,8%
Verontreinigingsheffing				
Verontreinigingsheffing woningen	in € per v.e.	70,27	67,72	3,8%
Verontreinigingsheffing bedrijven	in € per v.e.	70,27	67,72	3,8%
Zuiveringsheffing				
Zuiveringsheffing woningen	in € per v.e.	70,27	67,72	3,8%
Zuiveringsheffing bedrijven	in € per v.e.	70,27	67,72	3,8%

Netto belastingopbrengsten

Waterschapsbelasting (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Categorie				
Omslag gebouwd - buitendijks	54	86	88	66
Omslag gebouwd - binnendijks	25.170	24.986	23.306	23.468
Omslag ongebouwd - buitendijks	6	4	0	0
Omslag ongebouwd - binnendijks	8.345	8.359	8.192	7.961
Omslag ongebouwd - wegen	425	443	455	435
Omslag natuur	121	122	136	109
Ingezetenenomslag	14.586	14.481	13.662	13.519
Verontreinigingsheffing woningen	216	214	211	206
Verontreinigingsheffing bedrijven	276	262	197	269
Zuiveringsheffing woningen	23.183	22.830	21.680	21.400
Zuiveringsheffing bedrijven	5.391	5.744	5.563	5.333
Totaal belastingopbrengst	77.773	77.531	73.490	72.766

Ten opzichte van de begroting is er een voordelig resultaat van € 4,3 miljoen. Dit is het gevolg van:

- Een hogere opbrengst voor de categorie gebouwd van € 1,8 miljoen, de WOZ-waardestijging is hoger geweest dan waar in de raming rekening mee is gehouden.
- Een hogere opbrengst voor zuiveringsheffing woning (€ 1,5 miljoen) en ingezetenenomslag (€ 0,9 miljoen) met name als gevolg van meer nieuwbouw dan begroot.
- De opbrengst voor ongebouwd is € 0,1 miljoen hoger dan begroot.
- Overige opbrengsten per saldo in lijn met de begroting (lagere opbrengst zuiverheffingsbedrijven € 0,2 miljoen, hogere opbrengst verontreinigingsheffing bedrijven € 0,1 miljoen en overige € 0,1 miljoen hoger).

Kwijtschelding en oninbare bedragen

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen, die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Hiertoe heeft het algemeen bestuur besloten, net als de meeste andere waterschappen. De norm is gesteld op 100%. Dit houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder het bijstandsniveau. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing, de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk, omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt. Het aantal toe te kennen/reeds toegekende verzoeken ten opzichte van 2021 is gestegen. Bij de afhandeling van de verzoeken wordt in de meeste gevallen samengewerkt met de Groninger Gemeenten.

Ten opzichte van de begroting is het bedrag voor kwijtschelding € 1,2 miljoen lager uitgevallen. Het bedrag voor oninbare bedragen is € 0,3 miljoen lager uitgevallen voor het jaar 2022. Jaarlijks wordt per ultimo boekjaar de voorziening voor dubieuze belastingopbrengsten op het gewenste niveau gebracht op basis van de door het Noordelijk Belastingkantoor opgeleverde informatie. Dit heeft geleid tot een onttrekking aan deze voorziening van € 0,3 miljoen. De voorziening is gebaseerd op ervaringscijfers van voorgaande jaren.

2.6 WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

In september 2016 heeft het algemeen bestuur het beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen, het risicomanagement, de reserves en de voorzieningen vastgesteld. Het beleid omvat een beschrijving van de risicomethodiek, de wijze waarop het weerstandsvermogen om de risico's te kunnen afdekken wordt bepaald en beleid over de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen. In het beleid is vastgelegd dat de algemene reserve wordt gezien als bron voor de weerstandscapaciteit. De ruimte in het verhogen van belastingtarieven wordt niet aangemerkt als bron voor de weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de omvang van het weerstandsvermogen is het van belang die risico's te benoemen die anderszins niet zijn te ondervangen, ofwel risico's die niet afgedekt kunnen worden door middel van verzekeringen (overdraagbare risico's aan derden), voorzieningen of onvoorzien. Jaarlijks vindt deze inventarisatie plaats bij zowel de kaderbrief als bij het jaarplan. Bij het opstellen van het jaarverslag worden nieuwe en bestaande financiële risico's beoordeeld. Dit betreft operationele risico's die voortkomen uit het handelen van het waterschap, uit claims en schades en waarvoor ultimo het jaar geen voorziening is getroffen omdat het onvoldoende zeker is dat het risico zich gaat voordoen.

In de risicoparagraaf in de bijlage zijn deze risico's opgenomen. In totaal betreft het een financieel risico van maximaal € 4,4 miljoen. Uitgaande van een risicobenadering (niet alle risico's doen zich gelijktijdig voor) is de inschatting dat de mogelijke exploitatiekosten tussen € 2,0 - € 2,5 miljoen bedragen. Deze komen nog ten laste van de algemene reserve (in de toekomst).

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 8,0 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het dagelijks bestuur van waterschap Noorderzijlvest van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Algemene reserves / kostendrager (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Stand per 1 januari 2022	5.337	4.680	10.017
Toevoeging / Onttrekking per 1 januari 2022	2.670	1.621	4.291
Aanwending algemene reserves 2022	0	-1.575	-1.575
Stand per 31 december 2022	8.007	4.726	12.733
Mutatie resultaat 2022	2.949	579	3.528
Stand 31 december 2022 incl. resultaat 2022	10.956	5.305	16.261

Bij het Jaarplan 2022 is de gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen bepaald op € 3,2 miljoen voor beide taken gezamenlijk. Voor de taak watersysteem bedraagt de minimale omvang € 2,7 miljoen en voor de taak zuivering is dit € 0,5 miljoen.

Ultimo 2022, na verwerking van het resultaat 2022, is de werkelijke stand € 11,0 miljoen voor watersysteem en € 5,3 miljoen voor zuiveren. Het resultaat 2022 is opgenomen conform het voorstel bestemming resultaat 2022. Bestuurlijke besluitvorming over de bestemming vindt plaats bij de behandeling van het Jaarverslag 2022.

Kostendragers (bedragen × € 1.000)	Stand per 31 december 2022	Benodigde weerstandsvermogen	Tekort (-) Overschot (+)
Watersysteembeheer	10.956	2.041	8.916
Zuiveringsbeheer	5.305	0	5.305
Totaal kostendragers	16.261	2.041	14.221

Kostendragers

Voor beide taken is het beschikbare weerstandvermogen meer dan voldoende. In het beleid is vastgesteld dat het weerstandsvermogen mag variëren tussen de 0,8 en 1,2 maal de benodigde capaciteit. Afgezet tegen de minimum norm van 0,8 maal de benodigde capaciteit is voor beide taken een vrije ruimte aanwezig van respectievelijk € 8,9 miljoen en € 5,3 miljoen.

Voorstel bestemming van het resultaat 2022

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2022. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 3.528.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil wordt gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slokkert.

Voorstel bestemming resultaat 2022 (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Betreft			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	11	0	11
Algemene reserve (per saldo)	2.938	579	3.517
Totaal	2.949	579	3.528

2.7 FINANCIERING

Financiering

De paragraaf financiering is in samenhang met het treasurystatuut op basis van artikel 108 van de Waterschapswet een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

Liquiditeit

Op 15 februari 2022 is een onderhandse geldlening ad. € 80 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank. Deze lening heeft een rente van 1,138% en een looptijd van 25 jaar. Met deze lening is de verwachting de uitgaven voor de komende 2 á 3 jaar te kunnen financieren. Met de actuele prijsontwikkelingen zal de reeds afgesloten langlopende lening wellicht eerder dan verwacht zijn uitgegeven, waardoor er eerder een nieuwe lening afgesloten zal moeten worden.

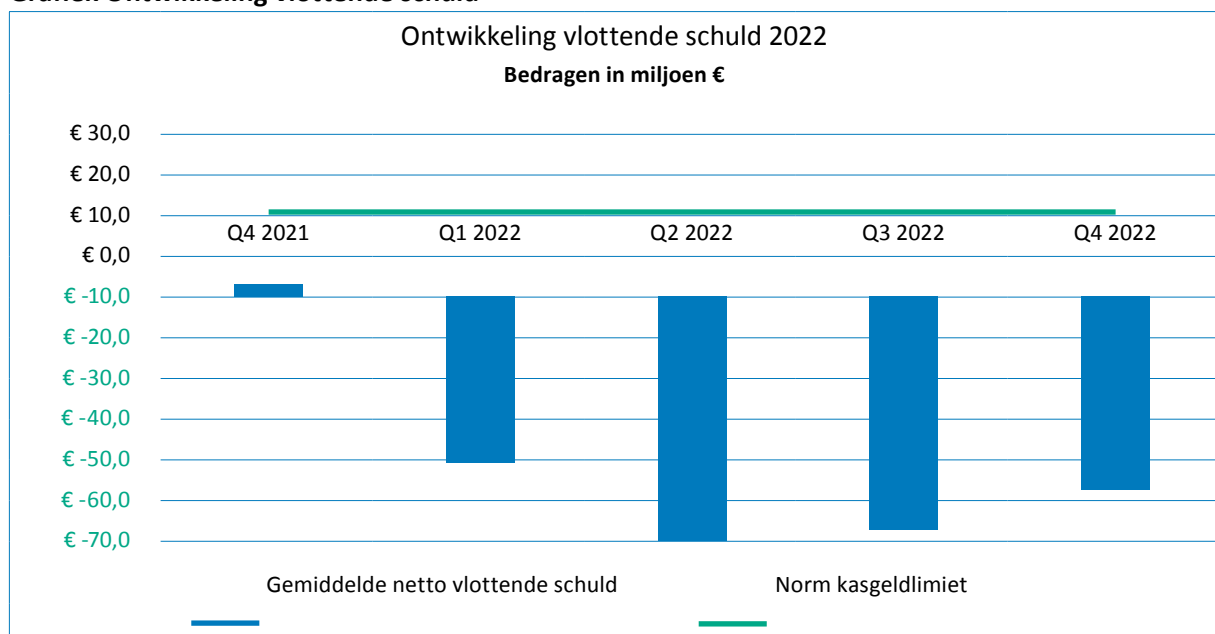
Kasgeldlimiet

Volgens de wet FIDO mag maximaal 23% van de begroting met kortlopende geldleningen en of via krediet in rekening courant worden gefinancierd. De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op de korte financiering. De voor 2022 vastgestelde kasgeldlimiet bedroeg € 21 miljoen. Dit betekent dat, voor de duur van maximaal twee kwartalen achtereenvolgend, de kasgeldlimiet mag worden overschreden. Door het afsluiten van een nieuwe langlopende lening in februari 2022 is er geen sprake geweest van een overschrijding van de kasgeldlimiet. In onderstaande grafiek is een verloop van de kasgeldlimiet in relatie tot de gemiddelde netto vlottende schuld zichtbaar gemaakt.

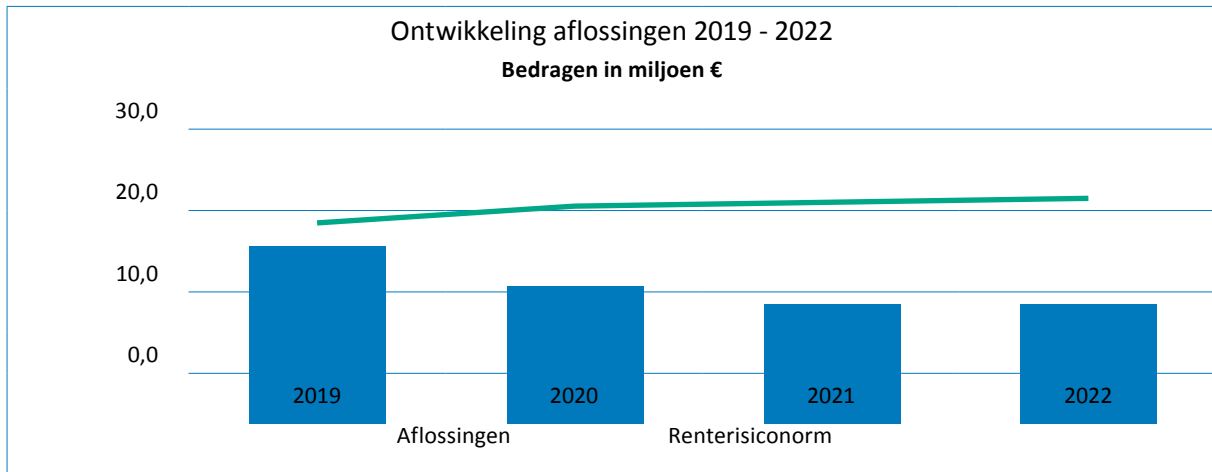
Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de beperking weer voor de lange schuldpositie en heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De norm voor de waterschappen is 30% van het begrotingstotaal, oftewel voor 2022 een renterisiconorm van € 27,5 miljoen. De herfinancieringsbehoefte, de aflossing op bestaande vaste geldleningen, bedroeg € 14,9 miljoen. Hiermee bleef het waterschap binnen de renterisiconorm in 2022.

Grafiek Ontwikkeling vlottende schuld

Grafiek Ontwikkeling aflossingen

Schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten overtollige middelen, boven een vastgestelde drempel, afstorten bij het ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd, vindt plaats op kwartaalbasis. Sinds 1 juli 2021 is de drempel 2% van de begroting, deze drempel is in 2022 niet overschreden.

2.8 VERBONDEN PARTIJEN

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bestuurlijke participaties van Waterschap Noorderzijlvest. Verbonden partijen zijn externe organisaties waarin we een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Via deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de verschillende verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling met Waterschap Hunze en Aa's

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Tussen Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Noorderzijlvest wordt samengewerkt ten aanzien van een aantal benoemde activiteiten op het terrein van de afvalwaterinzameling, afvalwaterzuivering, ontwateren en verwerking van slib, laboratoriumwerkzaamheden, het sluiten van (dijk)coupures en de beheerkosten van het fonds oude leidingen. Hiertoe is een gemeenschappelijke regeling aangegaan.

Doelstellingen en ontwikkelingen

In 2021 is een nieuwe verdeling van het aandeel in de zuiveringstaak en voor de laboratoriumwerkzaamheden vastgesteld. Met ingang van 2022 bedraagt het aandeel van Waterschap Noorderzijlvest 58% voor de zuiveringstaken en 45% voor de laboratoriumwerkzaamheden. Daarnaast is vanaf 2022 overeengekomen dat verrekening plaats vindt op basis van werkelijke kosten.

Financiële situatie verbonden partij

- Ontvangst bijdrage van Waterschap Hunze en Aa's € 10,0 miljoen (afrekening 2022).
- Betaling bijdrage aan Waterschap Hunze en Aa's € 1,6 miljoen (afrekening 2022).

Bovenstaande zijn vaste prijsafspraken die voorafgaand aan het jaar worden gemaakt. Er kan een beroep worden gedaan op een hardheidsclausule bij onvoorziene omstandigheden.

Stand Fonds Oude Leidingen: € 5,7 miljoen (31-12-2022).

Gemeenschappelijke Regeling Noordelijk Belastingkantoor

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Noordelijk Belastingkantoor is een samenwerking op het gebied van belastingen in de drie noordelijke provincies. Het Noordelijke Belastingkantoor behartigt de belangen op gebied van heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken. Het is een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie, die is aangegaan door de drie noordelijke waterschappen en de gemeente Groningen. Het procentuele aandeel van Waterschap Noorderzijvest in 2022 van het Noordelijk Belastingkantoor bedraagt 13,5 (begroting 13,3%). Iedere deelnemer heeft 1 stem in het bestuur.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Eén van de doelstellingen die ten grondslag ligt aan de oprichting van deze gemeenschappelijke regeling, betreft het verlagen van de perceptiekosten van de heffing en invordering van de waterschapslasten. Daarnaast is het borgen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit een belangrijk uitgangspunt. Dit alles is mogelijk door bundeling van kennis, kwaliteit en kwantiteit van de deelnemers. De strategie voor de langere termijn is om uit te groeien tot een belastingkantoor voor alle lokale overheden.

Financiële situatie verbonden partij

- Eigen vermogen € 0,1 miljoen (jaar 2022).
- Vreemd vermogen € 6,1 miljoen (jaar 2022).
- Resultaat 2022 € 0,0 miljoen (jaar 2022).
- Totaal begroting 2022 € 14,8 miljoen.

Gemeenschappelijke regeling het Waterschapshuis

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Waterschapshuis is opgericht om op het gebied van Informatie- en Communicatietechnologie producten te ontwikkelen die voorzien in een brede gezamenlijke behoefte, waarmee samenwerking wordt beoogd tussen waterschappen en andere overheden. Onder regie van het Waterschapshuis spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening voor en naar burgers en bedrijven te verbeteren en om daarin een kostenbesparing op de ICT uitgaven te bewerkstelligen. Het is een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen. Het algemeen bestuur van Het Waterschapshuis bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan de regeling deelnemen. Alle waterschappen die aan het Waterschapshuis deelnemen, zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de instandhouding van het Waterschapshuis. Alleen de waterschappen die ook aan een bepaald programma of project deelnemen dragen als opdrachtgever de kosten en risico's van dat programma of project. De totale bijdrage van Waterschap Noorderzijvest bedraagt jaarlijks ca € 0,8 miljoen, maar kan per jaar verschillen in verband met projecten. Per jaar wordt achteraf afgerekend op basis van werkelijke kosten.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Door toenemend transparantie en control verandert de vraagstelling en de wens voor informatie en ondersteuning. Om de realisatie van de digitale transformatie bij de waterschappen te ondersteunen, heeft Het Waterschapshuis een nieuwe koers ingezet als verbinder tussen de waterschappen. Daarnaast, zoals in de tussentijdse evaluatie Het Waterschapshuis 2.0 is verwoord, moet een impuls

gegeven worden aan de kwaliteit van Het Waterschapshuis organisatie en haar gebruikte tooling.

Financiële situatie verbonden partij

- Eigen vermogen € 0,0 miljoen (jaar 2022).
- Vreemd vermogen € 0,3 miljoen (jaar 2022).
- Resultaat exploitatie € 0,0 miljoen (jaar 2022).
- Totaal exploitatie lasten € 25,5 miljoen (jaar 2022).

De Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

De Nederlandse Waterschapsbank is opgericht om zorg te dragen voor een goede financiële dienstverlening aan de overheidssector. De Nederlandse Waterschapsbank levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, kredietverlening en consultancy. Hoofdoelstelling is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Waterschap Noorderzijlvest bezit ruim 2% van de aandelen. Het aandelenbezit van Waterschap Noorderzijlvest, verantwoord onder de financiële vaste activa, bedraagt € 154.000.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Over het boekjaar 2021 is in 2022 dividend uitgekeerd.

Financiële situatie verbonden partij

- Eigen vermogen € 1.995 miljoen (jaar 2022).
- Vreemd vermogen € 70.964 miljoen (jaar 2022).
- Nettowinst € 143 miljoen (jaar 2022).

N.V. Groninger Monumenten Fonds

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Groninger Monumentenfonds waarborgt het behoud van het monumentale erfgoed van Groningen stad en provincie. Het voormalige Waterschapshuis in Onderdendam is destijds ingebracht door Waterschap Noorderzijlvest. Waterschap Noorderzijlvest bezit 4% van het geplaatste aandelenkapitaal. Het aandelenbezit van Noorderzijlvest, verantwoord onder de financiële vaste activa, bedraagt € 110.000.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Het doel van de NV is om in het belang van stads- en dorpsherstel registergoederen te behouden en te verwerven. Monumenten die geen woonfunctie hebben zijn steeds moeilijker te behouden. Dat is waar het Groninger Monumentenfonds zich hard voor maakt. De afgelopen jaren is, mede door de coronacrisis, een wankel financiële positie ontstaan. In 2022 heeft de gemeente Groningen aangegeven uit het Groninger Monumentenfonds te willen treden, en de stad Groninger monumenten in een ander fonds onder te willen brengen. Omdat ook de meerjarige lening van de provincie Groningen eind 2023 dient te worden afgelost, is door het bestuur van Monumentenfonds NV de conclusie getrokken dat het Monumentenfonds niet langer kan voortbestaan. Aan Noorderzijlvest is gevraagd welke toekomst het waterschap ziet voor het voormalige Waterschapshuis in Onderdendam. In 2023 wordt de afwikkeling hiervan voorzien.

Financiële situatie verbonden partij

- Eigen vermogen € 3,8 miljoen (jaar 2021).
- Vreemd vermogen € 4,4 miljoen (jaar 2021).
- Resultaat 2021 € 0,829 miljoen (jaar 2021).

Unie van Waterschappen

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

De Unie van Waterschappen ondersteunt de leden op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en de lobby bij o.a. ministeries, het parlement en de Europese Unie. De waterschappen werken aan duurzaam waterbeheer. De Unie van Waterschappen heeft een leidende positie in de strategische discussie over regionaal waterbeheer. Ieder waterschap heeft 1 stem. De jaarlijks bijdrage (contributie en bijdragen aan landelijke projecten) bedraagt ongeveer € 430.000 miljoen (jaar 2021).

Doelstellingen en ontwikkelingen

De Unie van Waterschappen ontwikkelt een visie, structuur en werkwijze om samen te werken aan droge voeten, schoon water en voldoende water en is een toonaangevende speler met expertise op het gebied van regionaal waterbeheer. De Unie van Waterschappen speelt een belangrijke rol in de complexe omgeving van verschillende bestuurslagen en belangen. Door de kennis en kunde van de waterschappen te delen, stimuleert het ontstaan van vernieuwende initiatieven en waardevolle netwerken.

Financiële situatie verbonden partij

- Eigen vermogen € 3,1 miljoen (jaar 2021).
- Vreemd vermogen € 23,4 miljoen (jaar 2021).
- Resultaat € 1,1 miljoen positief (jaar 2021).

Overige verbonden partijen

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. Jaarlijkse bijdrage van Waterschap Noorderzijlvest is € 182.000 (bijdrage 2022).

Stichting De Groninger Poldermolens

Stichting De Groninger Poldermolens is juridisch eigenaar van 17 poldermolens en 1 korenmolen. De Groninger Poldermolens beschouwt zich als beheerder van het erfgoed (poldermolens) van Waterschap Noorderzijlvest. Een aantal molens hebben een directe functie ten behoeve van het in stand houden van de waterpeilen en vormen onderdeel van het peilbeheer van het Waterschap Noorderzijlvest. Een aantal andere molens hebben een ondersteunende functie in het peilbeheer. Bijdrage in 2022 was € 139.000.

Vereniging werken voor Waterschappen

Eind 2018 is de Vereniging Werken voor Waterschappen (VWvW) opgericht, omdat vanaf 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van kracht is. De VWvW onderhandelt voor een CAO namens de waterschappen. Waterschap Noorderzijlvest heeft 2 stemmen in de ledenvergadering (± 3% van totaal). Bijdrage in 2022 was € 10.253.

Overige samenwerkingsverbanden

Met betrekking tot enkele rioolwaterzuiveringsinstallaties tussen Waterschap Noorderzijlvest en Wetterskip Fryslân is een de beheerovereenkomst afgesloten, waarin sinds het jaar 2000 afspraken zijn vastgelegd over het beheer en de verdeling van kosten. In een convenant, opgesteld door Waterschap Reest en Wieden (nu waterschap Drents Overijsselse Delta) en Waterschap Noorderzijlvest, zijn afspraken vastgelegd over de verdeling van de kosten voor het transporteren van grensoverschrijdend afvalwater. Gedurende het jaar 2000 tot en met 2016 werden overeenkomstig dit convenant de kosten onderling verrekend. Met ingang van 1 januari 2017 is dit convenant omgezet in een overeenkomst, waarin is vastgelegd op welke wijze partijen gezamenlijk het formele beheer over de betreffend rioolwaterzuiveringsinstallatie hebben geregeld. In het zogenaamde 'Waterakkoord Noord', aangegaan met andere overheden, zijn afspraken vastgelegd over de verdeling van het IJsselmeerwater, verdeling van de kosten en onderlinge informatievoorziening.

Samenwerking in de waterketen

In 2011 hebben dertig gemeenten, waterschappen en waterbedrijven in de regio Groningen-Drenthe afspraken gemaakt over samenwerken in de waterketen. Doel is de riolering, waterzuivering en drinkwatervoorziening beter op elkaar af te stemmen en taken in gezamenlijkheid uit te voeren. In 2014 is een besluit genomen over deelname aan het regionaal opgestelde samenwerkingsovereenkomst Waterketen Groningen / Noord-Drenthe. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over projecten die op regionale schaal belegd en uitgevoerd moeten worden en wat de rol van de deelnemende partners, waaronder ons waterschap, hierin is. Naast deze afspraken zijn er waterakkoorden vastgesteld met vijf samenwerkingsclusters. In deze clusters werken gemeenten, waterschap(en) en drinkwaterbedrijven samen in projecten die aantoonbaar scoren op drie doelen, namelijk: kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. In de jaren tot 2020 vindt gefaseerde uitvoering van alle afspraken plaats die zowel op regionaal niveau als in de clusters zijn gemaakt. De uitvoering van alle projecten op regionaal niveau is belegd bij een aangestelde waterregister.

2.9 BEDRIJFSVOERING

Bezetting

Onderdeel	Werkelijke bezetting 2022	Jaarplan 2022	Werkelijke bezetting 2021
Staf + Management	81	85	82
Waterveiligheid, Voldoende en gezond water	154	161	159
Zuiveren	58	62	58
Totaal bezetting (FTE)	293	308	299

Het aantal fte's van Waterschap Noorderzijlvest is in 2022 afgenomen ten opzichte van vorig jaar. De werkelijke bezetting is 293 fte ultimo 31 december 2022. In het Jaarplan 2022 was uitgegaan van een bezetting van 308 fte.

Ziekteverzuim

Jaar	Ziekteverzuim
2022	6,6%
2021	4,5%
2020	3,8%
2019	4,7%
2018	5,7%
2017	4,7%

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage is over 2022 uitgekomen op 6,6% (exclusief zwangerschap en inclusief langdurig verzuim).

Frauderisico

Voorkomen van fraude en onregelmatigheden

Het dagelijks bestuur van waterschap Noorderzijvest is zich bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de waterschapstaken. Het dagelijks bestuur heeft in 2022/2023 de frauderisicoanalyse geactualiseerd om de risicogebieden te identificeren en bewustwording te creëren, de frauderisicoanalyse is ook besproken met onze auditcommissie. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen gedurende het jaar betrokken in onze interne controles. Stakeholders van het waterschap moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Iedere medewerker legt bij indiensttreding een integriteitsverklaring af en wij beschikken over gedragscodes welke openbaar beschikbaar zijn. In de organisatie is een meldpunt voor integriteit en ongewenst gedrag ingesteld waarin 3 interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon zitting hebben. Bij de vertrouwenspersonen kunnen eventuele misstanden vertrouwelijk worden gemeld.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding.

Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwickelen en toegang heeft tot activa. Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van vertrouwenspersonen om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden wordenesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit. Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordeelt de Chief Information Security Officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het dagelijks bestuur is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

2.10 EMU SALDO

Het EMU saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid (inclusief decentrale overheden). De landen die meedoen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) hebben afspraken gemaakt over het op orde houden van de overheidsfinanciën. Eén van deze afspraken heeft betrekking op het begrotingstekort van landen, oftewel het EMU-tekort dat maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Voor decentrale overheden bedroeg de EMU-ruimte 0,3% van het BBP, waarbij geen verdere onderverdeling is gemaakt naar provincies, gemeenten en waterschappen. Daardoor kan geen referentiewaarde per waterschap worden vastgesteld.

Opbouw van het EMU-saldo

EMU-saldo (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Opbouw van het EMU-saldo			
1. EMU-exploitatiesaldo	1.857	-1.575	2.286
2. Invloed van investeringen			
Bruto investeringsuitgaven	-42.614	-53.928	-43.673
Investeringsubsidies en bijdragen	14.583	11.958	9.273
Verkoop van materiële en immateriële activa	0	0	0
Afschrijvingen	20.878	20.758	20.397
	-7.153	-21.212	-14.003
3. Invloed voorzieningen			
Toevoegingen aan de voorzieningen t.l.v. exploitatie	-145	60	72
Onttrekkingen aan de voorzieningen t.b.v. exploitatie	0	0	0
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-203	-265	-327
Externe vermeerderingen	0	0	0
	-348	-205	-255
4. Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst	0	0	0
Boekverlies	0	0	0
Totaal EMU-saldo	-5.643	-22.992	-11.972

In de Jaarrekening bedraagt het EMU-saldo € 5,6 miljoen negatief. In de begroting was - € 23,0 miljoen opgenomen.

Het verschil van € 17,3 miljoen is als volgt te verklaren:

- Een positief EMU-exploitatiesaldo (+ € 3,4 miljoen).
- Lagere bruto investeringen (+ € 11,3 miljoen).
- Hogere investeringssubsidies en bijdragen (+ € 2,6 miljoen).
- Hogere afschrijvingen dan geraamd (+ € 0,1 miljoen).
- Lagere mutatie voorzieningen (- € 0,1 miljoen).

Op grond van de Wet HOF behoort tot het EMU-saldo van een waterschap ook zijn aandeel in de EMU-saldi van de gemeenschappelijke regelingen, waarin wordt deelgenomen. Dat betekent dat in principe in de jaarrekening 2022 in het gerealiseerde EMU-saldo ook het aandeel van de gerealiseerde EMU-saldi van gemeenschappelijke regelingen zouden moeten worden opgenomen. Dit is in deze jaarrekening niet meegenomen, omdat de vaststelling van de jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen, te weten Noordelijk Belastingkantoor en het Waterschapshuis, nog niet heeft plaats gevonden.

2.11 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en verplicht een bestuursorgaan tot actieve openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de (Woo) is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2023 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Waterschap Noorderzijvest moet maatregelen nemen om verschillende categorieën van documenten digitaal toegankelijk te maken en documenten actief gaan ontsluiten voor burgers, bedrijven en andere organisaties. De Woo betekent ook dat de medewerkers van het waterschap anders moeten gaan werken, zodat er geen 'bewerking' meer nodig is om stukken actief bekend te maken en er een grotere bewustwording ontstaat van de impact van actieve openbaarheid.

Deze aandachtspunten, waar op basis van de Woo aan gewerkt moet worden, vereisen van het waterschap dat processen opnieuw worden ingericht en dat informatie efficiënter en effectiever toegankelijk wordt gemaakt, zowel binnen als buiten het waterschap. Dit gaat om ingrijpende en complexe organisatieveranderingen. De Woo is geen 'ding' van alleen juristen of communicatieadviseurs. De Woo gaat over de 'makers van informatie' in inhoudelijke teams en over processen in teams die informatie beheren en verwerken.

1. Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten (Artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief openbaar te maken voor de samenleving.

In 2023 worden hiervoor de volgende gegevens gepubliceerd conform de wettelijke eisen:

- Wet- & regelgeving
- Organisatiegegevens
- Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur
- Jaarplannen- en verslagen
- Woo- verzoeken en de daarbij verstrekte informatie

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën (Artikel 3.1 Woo)

Openbaarmaking zal straks moeten plaatsvinden via het landelijke Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). De ontwikkeling van PLOOI door het ministerie van BZK is op dit moment stopgezet. De ontwikkeling van een nieuw platform start in het tweede kwartaal van 2023. Ten aanzien van de aansluiting op PLOOI volgen we de lijn van de Unie van Waterschappen.

3. Passieve openbaarmaking - openbaarmaking op verzoek (Artikel 4 Woo)

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving, zoals bijvoorbeeld Woo-verzoeken. We houden daarmee rekening met het anonimiseren van persoonsgegevens. Op de website van het waterschap is het volgende over ingediende Woo-verzoeken te vinden: de inhoud van de schriftelijke Woo-verzoeken, de inhoud van de schriftelijke beslissingen op de verzoeken en, behoudens bij algehele afwijzing, de daarbij verstrekte informatie.

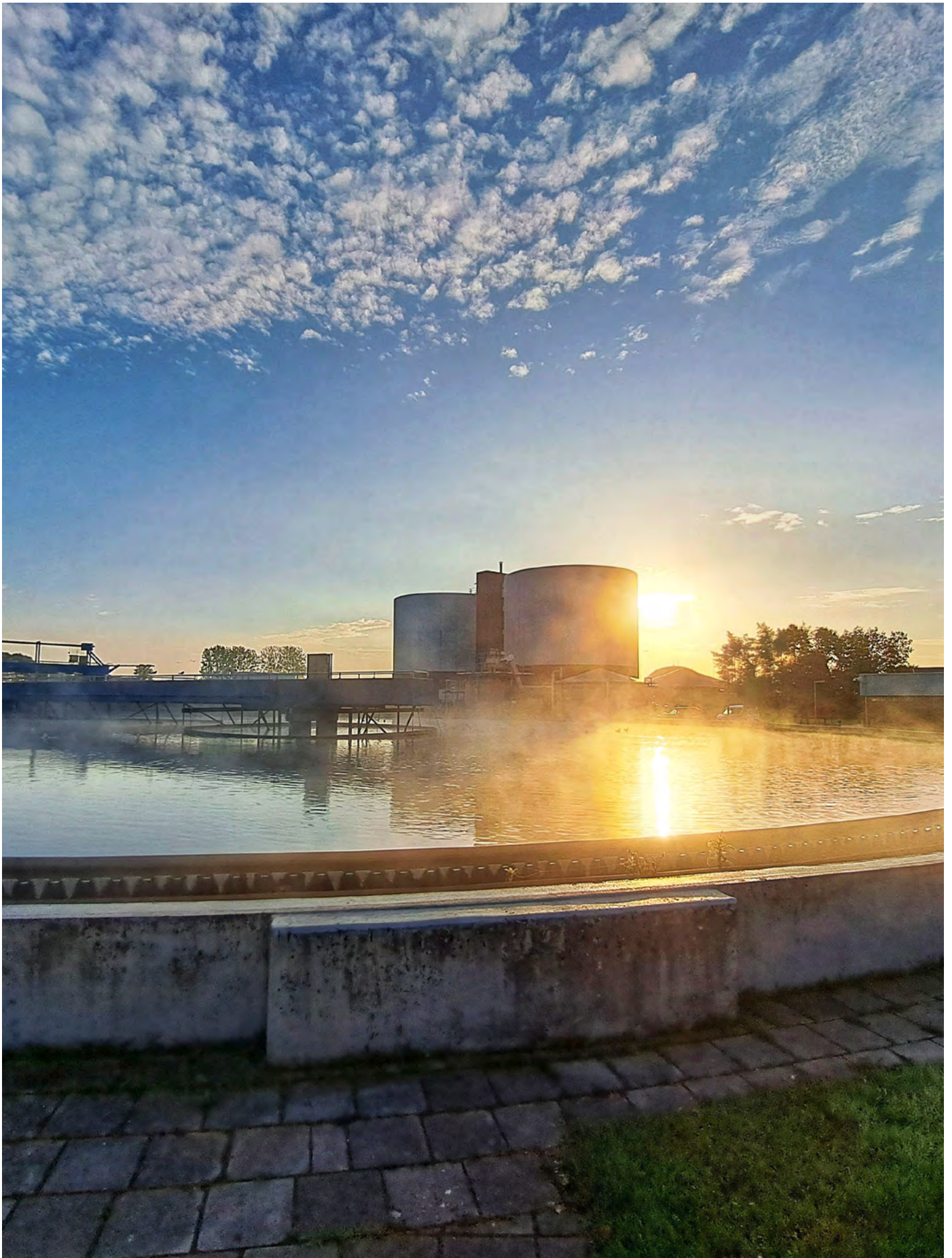
4. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (Artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Waterschap Noorderzijlvest heeft nog geen Woo-contactpersoon aangesteld.

5. De informatiehuishouding (Artikel 6 Woo)

De huidige gezamenlijke ambitie van de waterschappen voor de informatiehuishouding volgt uit de 'Baseline basis op orde'. Deze ambitie houdt concreet het volgende in:

- de kernregistraties zijn uniform van opzet en bevatten betrouwbare en actuele gegevens;
- de uitwisseling van gegevens wordt op een uniforme en gestandaardiseerde wijze uitgevoerd;
- de gegevens uit de basisregistraties worden in de processen gebruikt;
- er is een terugmeldproces ingericht voor mogelijke onjuistheden in data; en
- de (digitale) informatie is duurzaam toegankelijk.

3. JAARREKENING

3.1 BALANS

Balans

Activa (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (1)	17.830		18.069	
Materiële vaste activa (2)	246.861		236.535	
Financiële vaste activa (3)	264		264	
		264.955		254.868
Vlottende activa				
Liquide middelen (4)	63.261		8.226	
Kortlopende vorderingen (5)	20.026		20.616	
Overlopende activa (6)	15.643		10.348	
		98.930		39.190
Totaal activa		363.885		294.058
Passiva (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
Eigen vermogen (7)				
Algemene reserve	12.733		10.017	
Overige bestemmingsreserve	6.873		6.940	
Nog te bestemmen resultaat	3.528		4.302	
		23.134		21.259
Voorzieningen (8)		2.987		3.335
Vaste schulden (9)		292.998		227.918
Kortlopende schulden				
Netto vlottende schulden (10)	37.827		34.140	
Overlopende passiva (11)	6.939		7.406	
		44.766		41.546
Totaal passiva		363.885		294.058

3.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW) en het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 4).

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het waterschap zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voor zover niet anders vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met lineair berekende afschrijvingen. Onder immateriële vaste activa zijn activa opgenomen die niet stoffelijk van aard zijn. Het betreft met name de uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen, bijdrage aan activa in eigendom van overheden en overig. De afschrijvingstermijnen van de immateriële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendommen van overheden	5 jaar
Overige	facultatief

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijging- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies, bijdragen van derden en bijdragen uit reserves en/of voorzieningen en onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur en rekening houdend met eventuele restwaarde. Afschrijvingen vinden lineair plaats vanaf het moment van ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel beleid. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere 'vermindering' van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Gronden en terreinen	facultatief
Vervoermiddelen en Werktuigen	7 jaar
Overige materiële vaste activa	facultatief
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Primaire waterkeringen	35 jaar
Watergangen en kunstwerken	25 jaar
Gemalen Watersysteembeheer	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinstallaties	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	30 jaar
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	30 jaar
Vaarwegen, bruggen en havens	25 jaar
Oevers en kaden	25 jaar

Vaste activa in onderhanden werk

De onderhanden werken (investerings die nog niet zijn afgerond en waarop nog niet wordt afgeschreven) worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kost- of verkrijgingsprijs of tegen de marktwaarde als deze (duurzaam) lager is dan de kost- of verkrijgingsprijs. Duurzame waardeverminderingen op balansdatum moeten onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking worden genomen. De afboeking wordt ongedaan gemaakt zodra de oorzaken van de waardevermindering niet meer bestaan. Voor bestaande risico's van toekomstige waardeverminderingen vormt het waterschap voorzieningen. Dergelijke voorzieningen moeten als een aftrekpost op het betreffende actief worden verwerkt. Een individuele beoordeling van de financiële vaste activa bepaalt deze voorziening.

Kortlopende vorderingen, overlopende activa

Kortlopende vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Op vorderingen wordt, indien noodzakelijk, een voorziening wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgesplitst in algemene reserves en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. De algemene reserve is het deel van het vermogen dat dient als buffer om algemene risico's op te vangen. De bestemmingsreserves zijn dat deel van het eigen vermogen dat is gereserveerd voor (de dekking van) specifieke uitgaven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde en worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Langlopende schulden

Hier worden de leningen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar. De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

Onder deze post zijn de bedragen opgenomen die binnen één jaar verschuldigd zijn. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling algemeen

Verantwoording van opbrengsten en kosten vindt plaats op het tijdstip waarop de desbetreffende leveringen plaatsvinden of diensten worden verricht. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

- De kosten worden in aanmerking genomen als deze voorzienbaar zijn.
- De opbrengsten worden verantwoord zodra deze zijn gerealiseerd.

3.3 TOELICHTING OP DE BALANS

1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2022	Onderhanden werk	Investing 2022	Afschrijving 2022	Bijdragen 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Werken in exploitatie						
Onderzoek en ontwikkeling	3.956	1.577	0	918	0	4.615
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	297	0	0	217	0	80
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	9.674	3.232	0	3.260	0	9.646
Overige immateriële vaste activa	3.457	259	0	737	0	2.979
Totaal werken in exploitatie	17.384	5.068	0	5.132	0	17.320
Onderhanden werken						
Onderzoek en ontwikkeling	371	-1.577	1.906	0	560	140
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	0	0	0	0	0	0
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	0	-3.232	3.232	0	0	0
Overige immateriële vaste activa	314	-259	315	0	0	370
Totaal onderhanden werken	685	-5.068	5.453	0	560	510
Totaal immateriële vaste activa	18.069	0	5.453	5.132	560	17.830

2. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2022	Onderhanden werk	(Des) Investing 2022	Afschrijving 2022	Bijdragen 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	1.905	0	0	0	0	1.905
Vervoermiddelen en werktuigen	4.027	800	-18	719	0	4.090
Overige materiële vaste activa	5.377	643	0	607	0	5.413
Bedrijfsgebouwen	4.184	37	0	273	0	3.948
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	185.884	15.486	0	14.187	0	187.183
Totaal werken in exploitatie	201.377	16.966	-18	15.786	0	202.539
Onderhanden werken						
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0
Vervoermiddelen en werktuigen	0	-800	800	0	0	0
Overige materiële vaste activa	498	-643	1.187	0	0	1.042
Bedrijfsgebouwen	0	-37	44	0	0	7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	34.660	-15.486	38.122	0	14.023	43.273
Totaal onderhanden werken	35.158	-16.966	40.153	0	14.023	44.322
Totaal immateriële vaste activa	236.535	0	40.135	15.786	14.023	246.861

3. Financiële vaste activa

Onder deze post is het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en de N.V. Groninger Monumenten Fonds opgenomen.

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan		
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		
1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort	127	127
170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	20	20
Agio bij aankoop aandelen	7	7
N.V. Groninger Monumenten Fonds		
110 aandelen à € 1.000,- nominaal en volgestort	110	110
Totaal kapitaalverstrekkingen	264	264
Totaal geldleningen	0	0
Totaal financiële vaste activa	264	264

4. Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Kasmiddelen en cheques	1	1
Positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	57.693	2.500
Overige bank- en girotegoeden	5.567	5.725
Totaal liquide middelen	63.261	8.226

Decentrale overheden moeten overtollige middelen, boven een vastgestelde drempel, afstorten bij het ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd, vindt plaats op kwartaalbasis. Sinds 1 juli 2022 is de drempel 2% van de begroting, deze drempel is in 2022 niet overschreden.

5. Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op belastingdebiteuren		
Debiteuren belastingen	13.850	14.970
Af: voorziening oninbaar	-1.109	-1.362
Totaal vorderingen op belastingdebiteuren	12.741	13.608
Overige vorderingen		
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	2.166	2.333
Overige vorderingen	5.340	4.699
Af: voorziening oninbaar debiteuren overig	-221	-24
Totaal overige vorderingen	7.285	7.008
Totaal kortlopende vorderingen	20.026	20.616

De daling van de belasting-debiteuren ontstaat doordat de aanslagoplegging in vergelijking met voorgaand jaar eerder heeft plaatsgevonden in het boekjaar.

Toelichting overige vorderingen

In de post overige vorderingen is een vordering opgenomen op het Noordelijk Belastingkantoor van ruim € 4.874.367 voor de belastinginkomsten van december 2022. Deze zijn in januari 2023 door het Noordelijk Belastingkantoor betaald aan het waterschap. Daarnaast is er een vordering als gevolg van subsidies en bijdragen van € 2.165.872. Het restant van de overige vorderingen ad. € 465.751 is niet direct opeisbaar. Het te vorderen bedrag debiteuren belastingen per 31 december 2022 en de opbouw van de voorziening is als volgt:

Debiteuren belastingen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vordering en voorziening ultimo		
Debiteuren voorgaande jaren	1.479	1.816
Debiteuren lopend boekjaar	12.371	13.154
Totaal debiteuren belastingen	13.850	14.970

6. Overlopende activa

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vooruitbetaalde kosten van verzekeringspremies en onderhoudscontracten	159	51
Nog op te op te leggen aanslagen	3.244	1.652
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen:		
De Europese Unie	0	0
Het Rijk	7.763	2.810
Provincies	0	128
Overige openbare lichamen	4.136	5.008
Overige overlopende activa	341	699
Totaal overlopende activa	15.643	10.348

Verloopoverzicht nog te ontvangen subsidies en bijdragen (bedragen x € 1.000)	De Europese unie	Het Rijk	Provincies	Overige openbare lichamen	Totaal
Stand 1 januari	0	2.810	128	5.008	7.946
Toevoegingen	0	6.033	0	876	6.909
De ontvangen bedragen	0	-1.080	-128	-1.748	-2.956
Stand 31 december	0	7.763	0	4.136	11.899

7. Eigen vermogen

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Het eigen vermogen bestaat uit		
Algemene reserve (7.1)	12.733	10.017
Overige bestemmingsreserves (7.2)	6.873	6.940
Nog te bestemmen resultaat	3.528	4.302
Totaal eigen vermogen	23.134	21.259
Het nog te bestemmen resultaat 2021 is als volgt bestemd en verwerkt		
Algemene reserves - Watersysteembeheer		2.670
Algemene reserves - Zuiveringsbeheer		1.621
Overige bestemmingsreserves		11
Totaal bestemming exploitatieresultaat 2021		4.302

Het exploitatieresultaat 2021 bedroeg € 4.302.000 positief. Bij vaststelling door het algemeen bestuur is een bedrag van € 2.670.000 toegevoegd aan de algemene reserve Watersysteem en is een bedrag van € 1.621.000 toegevoegd aan de algemene reserve Zuiveren. Aan de bestemmingsreserves is een bedrag van € 11.000 toegevoegd. De bespaarde rente op het eigen vermogen wordt ten gunste gebracht van de exploitatie.

7.1 Algemene reserve

De samenstelling van de algemene reserve (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	1-1-2022	1-1-2021
Watersysteembeheer	8.007	5.337	3.590
Zuiveringsbeheer	4.726	4.680	4.630
Totaal algemene reserves	12.733	10.017	8.220

Het verloop van de algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve (bedragen x € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Stand per 1 januari 2022	5.337	4.680	10.017
Exploitatieresultaat 2021	2.670	1.621	4.291
Toevoegingen 2022	0	0	0
Vermindering 2022	0	-1.575	-1.575
Stand per 31 december 2022	8.007	4.726	12.733

7.2 Overige bestemmingsreserve

Samenstelling van de bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	1-1-2022	1-1-2021
Watersysteembeheer			
1. Projecten integraal waterbeheer	0	0	287
2. De Slokkert	148	177	204
3. Onderhoud kunstwerken	0	0	26
4. Gemaal De Liew/Eemshaven	0	0	145
5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	44	44	44
6. Waterberging Electraboezem	0	0	60
7. FES waterbodemsanering	964	1.021	1.078
Totaal watersysteembeheer	1.156	1.242	1.844
Zuiveringsbeheer			
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	0	0	30
2. Onderhoud kunstwerken	0	0	96
3. Reserve beheer oude leidingen	5.717	5.698	5.698
Totaal zuiveringsbeheer	5.717	5.698	5.824
Algemeen			
1. Aankleding waterschapshuis	0	0	22
Totaal algemeen	0	0	22
Totaal bestemmingsreserves	6.873	6.940	7.690

Verloop van de bestemmingsreserves

Verloop van de bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Algemeen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.242	5.698	0	6.940
Resultaatbestemming 2021	11	0	0	11
Toevoegingen 2022	0	19	0	19
Onttrekkingen 2022	-97	0	0	-97
Stand per 31 december 2022	1.156	5.717	0	6.873

Toelichting per bestemmingsreserve

Watersysteembeheer

1. Projecten integraal waterbeheer

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve.

2. De Slokkert

Deze reserve wordt de komende jaren aangewend voor de exploitatiekosten van dit poldergemaal, gevestigd in Bovensmilde. Conform begroting is in het boekjaar € 40.000 ten laste van deze reserve gebracht. Vanuit de resultaatbestemming 2021 is rente toegevoegd. Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft deze reserve gehandhaafd. Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve € 148.000.

3. Onderhoud kunstwerken

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met het herbestemmen van deze bestemmingsreserve ad. € 26.000 ten gunste van de algemene reserve.

4. Gemaal De Liew/Eemshaven

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve ad. € 145.000 ten gunste van de algemene reserves.

5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Deze reserve is ontstaan uit een (restant) bijdrage over verschillende baggerprojecten binnen stedelijk gebied, waarvoor in het kader van de Subbied-regeling een bijdrage was aangevraagd. Op deze regeling is in totaal ruim € 1 miljoen ontvangen. Het restant ad € 297.000 is in 2010 ondergebracht in deze bestemmingsreserve en is bedoeld voor extra baggerwerk. Een deel van deze gelden, ad € 160.000, is in 2010 door het algemeen bestuur geormerkt voor het jaarlijks terugkerend (onderhouds)baggeren van de haven en de vaargeul van Noordpolderzijl. Gedurende 5 jaar wordt hiervoor € 32.000 onttrokken. Dit heeft tot nog toe plaatsgevonden in de jaren 2011, 2012 en 2013. In 2019 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 27.000 voor het baggeren van Noordpolderzijl en eveneens heeft hiervoor in 2020 een onttrekking van € 48.000 voor plaatsgevonden. Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve € 44.000.

6. Electraboezem

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve ad. € 60.000 ten gunste van de algemene reserves.

7. FES waterbodemsanering

Deze reserve is voortgekomen uit de sanering van de voormalige persleiding Groningen - Delfzijl. Het ministerie van VROM heeft aan dit project bijgedragen in de vorm van het beschikbaar stellen van subsidie (FES-gelden). Als voorwaarde voor het niet terug hoeven te betalen van de niet gebruikte FES-gelden is gesteld dat de vrijvallende middelen ingezet moeten worden voor bodemsaneringsprojecten. Bij algemeen bestuursbesluit is besloten om deze gelden te bestemmen voor de toekomstige waterbodemsanering van het Winsumerdiep en/of het Damsterdiep. In 2013 is bestuurlijk besloten een bedrag van € 1,1 miljoen te oormerken voor baggerwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van het Dijkpark Garmerwolde. Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve € 964.000. Conform het AB-besluit van 13 april 2013 heeft in een onttrekking plaatsgevonden van € 57.000 ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het dijkpark Garmerwolde.

Zuiveringsbeheer

1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve ad. € 30.000 ten gunste van de algemene reserves.

2. Onderhoud kunstwerken

Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve ad. € 96.000 ten gunste van de algemene reserves.

3. Beheer oude leidingen

Deze reserve is door de Provincie Groningen (dienst Zuiveringsbeheer Provincie Groningen) gevormd voor het opruimen van buiten gebruik gestelde leidingen binnen de provincie. De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's hebben de reserve in gemeenschappelijk beheer waarbij het dagelijkse beheer wordt uitgeoefend door Waterschap Noorderzijlvest. In de 'Gemeenschappelijke regeling samenwerking' zijn de afspraken betreffende het beheer en de bestemming van de reserve vastgelegd. De waterschappen gaan er vooralsnog vanuit dat de reserve na veertig jaar zal worden aangewend voor de amovering van de leidingen en dat de reserve dan van voldoende omvang is. Voortijdige onttrekkingen aan het fonds zullen het beoogde rendement negatief beïnvloeden. Er worden geen eigen middelen van de waterschappen toegevoegd. De gevormde bestemmingsreserve kan niet zondermeer worden verdeeld over de beide waterschappen omdat de betreffende afzonderlijke persleidingen niet toe te rekenen zijn aan één van de beide waterschappen ten gevolge van grensoverschrijdend gebruik in het verleden. Vanaf 1 juli 2002 waren de gelden van dit fonds belegd. In juni 2017 is vanwege afnemende omvang van de beleggingen door de fondsbeheerder besloten over te gaan tot liquidatie en worden de gelden van het fonds oude leidingen in rekening-courant gehouden. Over 2022 heeft dit een bate van € 19.000 opgeleverd. Per ultimo 2022 is het saldo van deze reserve € 5.717.000.

Algemeen

1. Aankleding waterschapshuis

Per ultimo 2022 is het saldo op deze reserve nihil. Op 15 december 2021 is door het algemeen bestuur ingestemd met de vrijval van deze bestemmingsreserve ad. € 22.000 ten gunste van de algemene reserves.

2. Nog te bestemmen resultaat € 3.528.000

In afwachting van besluitvorming is het resultaat ad € 3.528.000 (positief) afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

8. Voorzieningen

Samenstelling van de voorzieningen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Arbeidsgerelateerde verplichtingen (8.1)		
1. Pensioen- en wachtgeld bestuur	2.264	2.562
2. Voorziening personeel	0	7
3. WW rechten voormalig personeel	165	205
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	558	561
Totaal		
Totaal voorzieningen	2.987	3.335
Verloop van de voorzieningen		
Stand per 1 januari 2022		3.335
Toevoeging ten laste van de exploitatie		-145
Onttrekking ten laste van de voorziening		-203
Stand per 31 december 2022		2.987

8.1 Arbeidsgerelateerde verplichtingen

- Pensioen- en (wachtgeld)voorzieningen bestuur**

De voorziening heeft betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers. In 2010 is voor het eerst de pensioenverplichting van de zittende bestuursleden opgenomen. De actuariële berekening van de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen wordt jaarlijks door een extern deskundige uitgevoerd. Per ultimo 2022 leiden de berekeningen tot een onttrekking van € 297.000 op de voorziening.

- Voorziening personeel**

De voorziening heeft betrekking op (voormalig) personeel van het waterschap. Aan (wachtgeld) voormalig personeel is in 2022 €7.000 vrijgevallen.

- WW-rechten voormalig personeel**

De voorziening heeft betrekking op toekomstige uitgaven van voormalig personeel in het kader van de werkloosheidswet. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014. Aan WW-uitkeringen voormalig personeel werd € 35.000 betaald. Per ultimo boekjaar heeft een vrijval plaatsgevonden ter hoogte van € 13.000.

- **Rechten uitkering jubileum 25- en 40 jaar**

De voorziening heeft betrekking op toekomstige lasten van huidig personeel in het kader van het recht op een jubileumuitkering bij 25- en/of 40 jaar overheidsdienst. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014. Aan jubileumuitkeringen werd in 2022 € 40.000 betaald. Per ultimo boekjaar heeft een dotatie plaatsgevonden ter hoogte van € 37.000.

9. Vaste schulden

Saldo van de vaste schulden (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Onderhandse leningen binnenlandse banken	292.962	227.884
Waarborgsommen	36	34
Totaal vaste schulden	292.998	227.918
Verloopoverzicht onderhandse leningen (bedragen x € 1.000)		
	31-12-2022	31-12-2021
Stand per 1 januari	227.918	242.839
Opgenomen lening	80.000	0
Vervroegde aflossing(herfinanciering)	0	0
Aflossing leningen	-14.923	-14.924
Ontvangen waarborgsommen	3	3
Stand per 31 december 2022	292.998	227.918

Aflossing vindt plaats op lineaire basis. Uitzondering hierop vormt een lening ad. € 33 miljoen. Hierop wordt in 2025 voor het eerst afgelost. De rentelast over de vaste schulden ultimo 2022 bedraagt € 4.294.789 (2021: € 3.715.903). De aflossingsverplichting voor volgend boekjaar betreft € 18.122.688.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Nederlandse Waterschapsbank (rekening-courant)	14.831	17.244
Nederlandse Waterschapsbank (kasgeldlening)	0	0
Schulden aan leveranciers	12.523	9.166
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	1.920	1.667
Overige netto vlottende schulden	8.553	6.063
Totaal kortlopende schulden	37.827	34.140

10. Netto vlottende schulden

De overige netto vlottende schulden ad. € 9 miljoen betreffen goederen en diensten die zijn geleverd in 2022, maar waarvoor in 2022 nog geen factuur is ontvangen.

11. Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Reservering verlofdagen	1.949	1.837
Transitorische rente	1.960	1.247
Vooruit ontvangen bedragen:		
Het Rijk	2.351	3.713
Provincies	529	529
Overige openbare lichamen	150	80
Totaal overlopende passiva	6.939	7.406

Verloopoverzicht voortuit ontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	De Europese unie	Het Rijk	Provincies	Overige openbare lichamen	Totaal
Stand 1 januari	0	3.713	529	80	4.322
Toevoegingen	0	2.351	0	150	2.501
De vrijgevalen bedragen	0	-3.713	0	-80	-3.793
Stand 31 december	-	2.351	529	150	3.030

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Investeringsverplichtingen: Betrekking hebbend op de materiële vaste activa zijn per ultimo 2022 investerings- verplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 33,6 miljoen.

Leaseverplichting: Ultimo 2022 is de totale operationele leaseverplichting € 0,7 miljoen voor 48 bedrijfswagens. Voor 2022 is de verplichting € 0,3 miljoen. Voor de bedrijfswagens zijn meerjarige full operational leaseovereenkomsten afgesloten: 2 wagens hebben een looptijd van 6 jaar, 1 wagen een looptijd van 5 jaar; 7 wagens met een looptijd van 4 jaar; 12 wagens met een looptijd van 3 jaar; 1 wagen met een looptijd van 2 jaar en 25 wagens met een looptijd van 1 jaar.

Kredietfaciliteit: Voor het begrotingsjaar 2022 heeft het waterschap een kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank ter hoogte van maximaal € 21,0 miljoen. Voor de rekening 'Schatkistbankieren' bij de Nederlandse Waterschapsbank is de intradaglimiet vastgesteld op € 5,0 miljoen.

Garantstelling Unie van Waterschappen: In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopend krediet van € 2,0 miljoen. Het aandeel van Noorderzijvest bedraagt 3,0% (verhouding in aandeel contributie).

Borgstelling Unie van Waterschappen: In 2017 heeft het waterschap een borgstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de lening ad € 6.013.000. De totale borgstelling wordt verdeeld in de verhouding die ook geldt voor de verdeling van de Uniecontributie. Op basis van de verdeling van de Uniecontributie in 2022 bedraagt het maximale bedrag voor Waterschap Noorderzijvest € 134.690 (2,24%).

Onrechtmatigheid: Er is sprake van een doorlopende verplichting in 2023 ad € 85.000 (exclusief btw) en deze wordt in boekjaar 2022 als niet rechtmatig aangemerkt.

3.4 EXPLOITATIEREKENING

Exploitatierkening naar kosten en opbrengsten

Lasten- en batensoorten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Rente	4.309	4.421	3.828	3.860
Afschrijvingen	20.878	20.873	20.758	20.397
Subtotaal kapitaallasten	25.187	25.294	24.586	24.257
Salarissen huidig personeel en bestuurders	20.131	20.178	20.922	18.998
Uitkeringen aan voormalig personeel en bestuurders	191	230	308	340
Sociale lasten	5.601	5.504	6.248	5.366
Overige personeelslasten	1.448	1.435	1.434	1.486
Personeel van derden	2.427	2.280	1.050	1.918
Subtotaal personeelslasten	29.798	29.627	29.962	28.108
Gebruiks- en verbruiksgoederen	8.223	7.851	5.853	6.496
Energiekosten	4.146	3.908	3.671	3.880
Huren, pachten en rechten	651	714	739	592
Verzekeringen	499	493	424	423
Belastingen	185	183	183	180
Onderhoud door derden	11.698	12.375	10.248	10.308
Diensten door derden en bijdragen aan derden	15.542	15.788	15.855	14.928
Subtotaal goederen en diensten	40.944	41.312	36.973	36.807
Toevoegingen aan voorzieningen	37	78	61	72
Toevoegingen aan reserves	19	0	0	0
Onvoorzien	0	0	10	0
Afschrijving van boekverliezen	0	0	0	0
Aandeel en doorberekende kosten	0	0	0	0
Voordelig resultaat	3.528	1.126	0	4.302
Totaal lasten	99.513	97.437	91.592	93.546
Baten				
Rentebaten	163	163	150	142
Dividenden	1.101	1.082	750	974
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	935	795	362	1.025
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	13.828	12.826	11.646	13.057
Waterschapsbelastingen	77.773	77.531	73.490	72.766
Bijdragen van derden	743	503	246	549
Onttrekkingen aan voorzieningen	385	212	265	327
Onttrekkingen aan reserves	1.671	1.671	1.673	2.016
Doorberekeningen aan investeringen	2.914	2.654	3.010	2.690
Nadelig resultaat	0	0	0	0
Totaal baten	99.513	97.437	91.592	93.546

Exploitatierkening naar programma

Totaal resultaat per programma (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Veilig leven met water	11.239	10.971	10.741
Voldoende en gezond water	24.645	25.038	23.476
Gezuiverd Water	19.039	20.289	18.278
Organisatie en omgeving	20.897	21.682	22.570
Totaal resultaat voor belasting/bijdrage reserve	75.820	77.980	75.065
Belastingopbrengsten	-77.773	-77.531	-73.490
Bijdrage reserves	-1.575	-1.575	-1.575
Nog te bestemmen resultaat	-3.528	-1.126	0

Exploitatierkening naar kostendrager Watersysteembeheer

Watersysteembeheer (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Netto lasten	46.986	47.774	46.894
Bedrag voor onvoorzien	0	0	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-679	-641	-476
Totaal netto lasten	46.307	47.133	46.423
Belastingopbrengsten	50.233	50.193	47.938
Kwijtscheldingen	-983	-1.035	-1.512
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	-51	-202	-180
Netto belastingopbrengst	49.199	48.956	46.246
Resultaat voor bestemming	2.892	1.823	-177
Toevoeging aan bestemmingsreserves	0	0	0
Toevoeging aan algemene reserves	0	0	0
Bijdrage uit bestemmingsreserves	57	57	58
Bijdrage uit algemene reserves	0	0	0
Nog te bestemmen resultaat	2.949	1.880	-119

De taak Watersysteembeheer sluit met een positief saldo van € 2.949.000 tegen een verwacht positief resultaat in de gewijzigde begroting van € 1.880.000. Het uiteindelijke resultaat voor bestemming bedraagt € 2.892.000 positief in plaats van € 1.823.000 positief. De netto lasten zijn voor Watersysteembeheer lager uitgevallen dan de gewijzigde begroting, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten NBK en lagere perceptiekosten. De belastingopbrengsten liggen in lijn met de gewijzigde begroting.

Exploitatierkening naar kostendrager Zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Netto lasten	30.155	31.508	29.119
Bedrag voor onvoorzien	0	0	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-585	-604	-424
Totaal netto lasten	29.570	30.904	28.700
Belastingopbrengsten	29.843	30.113	29.407
Kwijtscheldingen	-1.252	-1.330	-1.943
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	-17	-208	-220
Netto belastingopbrengst	28.574	28.575	27.244
Resultaat voor bestemming	-996	-2.329	-1.456
Toevoeging aan bestemmingsreserves	0	0	0
Toevoeging aan algemene reserves	0	0	0
Bijdrage uit bestemmingsreserves	0	0	0
Bijdrage uit algemene reserves	1.575	1.575	1.575
Nog te bestemmen resultaat	579	-754	119

De taak Zuiveringsbeheer sluit met een positief saldo van € 579.000 tegenover een verwacht negatief resultaat in de gewijzigde begroting € 754.000. Het uiteindelijke resultaat voor bestemming bedraagt € 996.000 negatief in plaats van € 2.329.000 negatief.

De netto lasten zijn voor Zuiveringsbeheer lager uitgevallen dan de gewijzigde begroting, dit is ontstaan door minder kosten voor onderhoud, hogere baten inzake de Gemeenschappelijke Regeling Hunze en Aa's en meer slibverwerking. Er is tevens rekening gehouden met een in het jaarplan opgenomen onttrekking aan de algemene reserve van € 1.575.000.

Bestemming van het resultaat 2022

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2022. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 3.528.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slokkert. Rentetoevoeging aan reserves vinden via de resultaatbestemming (indirect) plaats.

TOTAAL (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022
Totaal resultaat voor bestemming	1.896	-506	-1.633
Totaal bijdrage uit Algemene reserve	1.575	1.575	1.575
Totaal bijdrage uit bestemmingsreserve	57	57	58
Nog te bestemmen resultaat	3.528	1.126	0

Voorstel bestemming van het resultaat 2022

Voorstel bestemming resultaat 2022 (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Betreft			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	11	0	11
Algemene reserve (per saldo)	2.938	579	3.517
Totaal	2.949	579	3.528

3.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Toelichting lasten

Kapitaallasten

Kapitaallasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Rente	4.309	4.421	3.828	3.860
Afschrijving van activa	20.878	20.873	20.758	20.397
Totaal lasten	25.187	25.294	24.586	24.257

In de gewijzigde begroting zijn de kapitaallasten op de investeringen zijn met € 0,6 miljoen naar boven bijgesteld. Deze stijging wordt veroorzaakt door de nieuw aangetrokken financiering van € 80 miljoen in februari 2022 waardoor de rentelast in 2022 hoger uitkomt dan in de begroting was opgenomen.

Personeelslasten

Personeelslasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Salariskosten en sociale lasten	25.732	25.682	27.170	24.364
Personeel van derden	2.427	2.280	1.050	1.918
Overige personeelslasten	1.639	1.665	1.742	1.826
Totaal lasten	29.798	29.627	29.962	28.108

Salarissen en sociale lasten

De salariskosten en sociale lasten liggen in lijn met de gewijzigde begroting. In de gewijzigde begroting was deze post reeds met € 1,4 miljoen naar beneden bijgesteld, wat voor een groot deel is verschoven naar personeel van derden, voor de inhuur op de vacatureruimte.

Personeel van derden

Deze post heeft betrekking op vervanging wegens langdurig zieken en vervanging wegens zwangerschap, inhuur van derden op vacatureruimte en inhuur van derden wegens extra werkzaamheden. Ten opzichte van de gewijzigde begroting ligt de inhuur op tijdelijke inleen € 0,1 miljoen hoger, met name veroorzaakt door inhuur op de vacatureruimte.

Overige personeelslasten

Ten opzichte van de gewijzigde begroting liggen de overige personeelslasten in lijn.

Gebruiks- en verbruiksgoederen

Gebruiks- en verbruiksgoederen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Gebruiks- en verbruiksgoederen	8.223	7.851	5.853	6.496
Totaal lasten	8.223	7.851	5.853	6.496

In de gewijzigde begroting zijn de lasten van de gebruiksgoederen met € 2,0 miljoen naar boven bijgesteld. Ultimo boekjaar is er een voordeel van € 0,4 miljoen. Dit is ontstaan door minder onderhoud aan tractie en objecten alsmede door minder aanschaf van onderhoudsmateriaal.

Energiekosten

Energiekosten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Energie, water en brandstof	4.146	3.908	3.671	3.880
Totaal lasten	4.146	3.908	3.671	3.880

Ultimo 2022 laten de energiekosten ten opzichte van de gewijzigde begroting een nadeel zien van € 0,2 miljoen.

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Huren, pachten en rechten	651	714	739	592
Verzekeringen	499	493	424	423
Belastingen	185	183	183	180
Totaal lasten	1.335	1.390	1.346	1.195

Deze posten laten per saldo een voordeel zien van € 0,1 miljoen ten opzichte van de gewijzigde begroting met name door minder kosten voor de huur van materieel.

Onderhoud door derden

Onderhoud door derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2020
Lasten				
Onderhoud door derden	11.698	12.375	10.248	10.308
Totaal lasten	11.698	12.375	10.248	10.308

Onderhoud door derden laat een voordeel zien van € 0,7 miljoen ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Diensten en bijdragen derden

Diensten en bijdragen derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Diensten en bijdragen derden	15.542	15.788	15.855	14.928
Totaal lasten	15.542	15.788	15.855	14.928

Ten opzichte van de gewijzigde begroting is de post overige diensten door derden / bijdragen aan derden € 0,2 miljoen lager uitgevallen. Dit wordt met name veroorzaakt door per saldo een lagere bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (€ 0,2 miljoen) en lagere perceptiekosten (€ 0,2 miljoen), lagere advieskosten (€ 0,3 miljoen) en hogere kosten voor afvoer slib-en afvalwater en schades (€ 0,3 miljoen).

Toevoegingen aan voorzieningen

Toevoegingen aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Toevoeging pensioen- en wachtgelden bestuur	0	0	0	0
Toevoeging voorziening personeel	0	0	0	0
Toevoeging voorziening W.W.-rechten voormalig personeel	0	0	0	0
Toevoeging voorziening uitkering jubileum huidig personeel 25 en 40 jaar	37	78	61	72
Totaal lasten	37	78	61	72

De toevoeging aan de voorziening uitkering jubileum betreft een dotatie en brengt deze voorziening op het gewenste niveau.

Boekverliezen en onvoorzien

Boekverliezen en onvoorzien	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Lasten				
Onvoorzien	0	0	10	0
Totaal lasten	0	0	10	0

Aanwending uit de post onvoorzien heeft in 2022 niet plaatsgevonden.

Toelichting baten

Rentebaten

Rentebaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten				
Rentebaten	163	163	150	142
Totaal baten	163	163	150	142

Dit betreft interne rente, namelijk de berekende bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen. Deze post ligt in lijn met de gewijzigde begroting. De rente over het eigen vermogen wordt niet toegevoegd aan de reserves.

Dividenden

Dividenden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten				
Dividenden	1.101	1.082	750	974
Totaal baten	1.101	1.082	750	974

In 2022 is er een dividenduitkering over 2022 toegezegd van de Nederlandse Waterschapsbank. De betaling van het dividend over 2021 heeft in het boekjaar plaatsgevonden.

Personeelsbaten

Personeelsbaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten				
Personeelsbaten	935	795	362	1.025
Totaal baten	935	795	362	1.025

De personeelsbaten vallen ten opzichte van de gewijzigde begroting € 0,1 miljoen hoger uit en hebben betrekking op baten als gevolg van uitgeleend personeel en/of inzet op door derden gefinancierde projecten.

Opbrengst werken voor derden en eigendommen

Opbrengst werken voor derden en eigendommen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten				
Opbrengst werken voor derden	13.450	12.448	11.577	12.873
Opbrengst eigendommen	378	378	69	184
Totaal baten	13.828	12.826	11.646	13.057

In de gewijzigde begroting was de opbrengsten voor derden en eigendommen naar boven bijgesteld met € 1,2 miljoen. Eind 2022 is de bate onder andere door de afrekening Gemeenschappelijke Regeling Hunze en Aa's € 1,0 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting.

Waterschapsbelastingen verdeeld naar kostendragers

Waterschapsbelasting verdeeld naar kosten dragers (bedragen × € 1.000)	2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Verschil met gewijzigde begroting
Watersysteembeheer				
Omslagen en verontreinigingsheffing	50.233	50.193	47.938	40
Kwijtscheldingen	-983	-1.035	-1.512	52
Oninbare baten	-54	-219	-180	165
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	3	17	0	-14
Totaal Watersysteembeheer	49.199	48.956	46.246	243
Zuiveringsbeheer				
Zuiveringsheffing	29.843	30.113	29.407	-270
Kwijtscheldingen	-1.252	-1.330	-1.943	78
Oninbare baten	-17	-208	-220	191
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	0	0	0	0
Totaal Zuiveringsbeheer	28.574	28.575	27.244	-1
Totaal opbrengsten waterschapsbelasting	77.773	77.531	73.490	242

Waterschapsbelastingen

Verschil waterschapsbelasting t.o.v. aangepaste begroting verdeeld naar 2022 en voorgaande jaren (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	2021 en vorige jaren	Totaal
Omslag gebouwd - buitendijks	-10	-22	-32
Omslag gebouwd - binnendijks	17	-1	16
Omslag ongebouwd - buitendijks	4	-2	2
Omslag ongebouwd - binnendijks	-5	-7	-12
Omslag ongebouwd - wegen	0	-18	-18
Omslag natuur	0	-1	-1
Ingezetenenomslag	36	32	68
Verontreinigingsheffing woningen	1	1	2
Verontreinigingsheffing bedrijven	-12	26	15
Zuiveringsheffing woningen	238	37	275
Zuiveringsheffing bedrijven	-288	-257	-545
Totaal baten	-18	-212	-230
Kwijtscheldingen / oninbaar /afkoop			472
Totaal verschil t.o.v. gewijzigde begroting			242

In de gewijzigde begroting zijn de belastingopbrengsten per saldo naar boven bijgesteld met € 4,0 miljoen. De waterschapsbelasting laat uiteindelijk ten opzichte van de gewijzigde begroting een voordeel zien van € 242.000. Voor een uitgebreide toelichting op de waterschapsbelasting verwijzen wij naar hoofdstuk 2.5 van het jaarverslag.

Bijdragen van derden

Bijdragen van derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2021	Gewijzigde begroting	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Baten				
Bijdragen van derden	743	503	246	549
Totaal baten	743	503	246	549

Deze baten vallen gunstiger uit als gevolg van diverse schade-uitkeringen (€ 0,2 miljoen).

Onttrekkingen aan voorzieningen

Onttrekkingen aan voorzieningen (V € 173.000)			
Onttrekkingen aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Verschil
Bestuur			
Uitkeringen pensioen / wachtgeld voormalig bestuur	297	125	172
Vrijval voormalig bestuur	0	0	0
Personeel			
Onttrekking salaris voormalig personeel	0	0	0
Onttrekking rechten jubileum 25 en 40 jaar	40	40	0
Onttrekking WW-rechten voormalig personeel	35	47	-12
Vrijval WW-rechten voormalig personeel	13	0	13
Totaal onttrekking	385	212	173

De voorzieningen hebben betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers en personeel. In 2022 is € 297.000 onttrokken voor pensioenen/wachtgelden (voormalig) bestuur. In 2022 is € 40.000 onttrokken wegens uitkering van jubileumrechten. Aan de voorziening WW-rechten is in 2022 € 35.000 onttrokken voor betaalde uitkeringen en heeft na herberekening per ultimo een vrijval van € 13.000 plaatsgevonden.

Onttrekkingen aan reserves

Onttrekking aan reserves (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Verschil
Onttrekkingen Algemene reserve			
Watersysteembeheer	0	0	0
Zuiveringsbeheer	1.575	1.575	0
Totaal onttrekkingen Algemene reserve	1.575	1.575	0
Onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer			
Projecten integraal waterbeheer	0	0	0
Waterberging Electraboezem	0	0	0
Gemaal De Slokkert	39	39	0
Gemaal De Liew/Eemshaven	0	0	0
FES-gelden waterbodemsanering	57	57	0
Onderhoud kunstwerken	0	0	0
Onderhoud baggeren in stedelijk gebied	0	0	0
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer	96	96	0
Onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer			
Onderhoud kunstwerken	0	0	0
Beheer oude leidingen	0	0	0
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer	0	0	0
Totaal onttrekkingen	1.671	1.671	0

Nadere toelichting op de onttrekkingen aan de reserves:

1. Algemene reserves

Ter dekking van de saldokosten van de taak zuiveren is, conform Jaarplan 2022, aan de algemene reserve Zuiveringsbeheer € 1.575.000 onttrokken.

2. Gemaal De Slokkert

Voor het gemaal De Slokkert wordt jaarlijks, conform Jaarplan 2021, een bedrag van € 39.000 aangewend voor de exploitatiekosten van dit gemaal.

3. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Conform besluitvorming is € 0,- onttrokken voor het baggeren van de haven Noordpolderzijl.

4. FES-geld

Conform besluitvorming op 13 april 2013 wordt er jaarlijks € 57.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de activering van Dijkpark Garmerwolde.

5. Beheer oude leidingen

Ter dekking voor het verwijderen van oude persleidingen is er € 0,- aangewend voor de kosten van deze werkzaamheden.

Doorberekeningen aan investeringen

Doorberekeningen aan investeringen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten				
Doorberekeningen aan investeringen	2.914	2.654	3.010	2.690
Totaal baten	2.914	2.654	3.010	2.690

De doorberekeningen aan investeringen hebben betrekking op:

- Verzekeringspremies ten behoeve van projecten (€ 59.000).
- Doorberekening van uren die besteed zijn aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen (€ 2.105.000). Dit is € 63.000 hoger als gevolg van meer inzet op technische vervaardigingsprojecten dan verwacht.
- Doorberekening van de rente aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen. De toegerekende rente bedraagt € 750.000. Dit is € 192.000 hoger dan de gewijzigde begroting.

3.6 WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het waterschap Noorderzijlvest. Het voor Noorderzijlvest toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Voor waterschappen is als topfunctionaris de secretaris-directeur aangewezen. Onder de publicatie-eisen van de WNT vallen de gegevens zoals die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Functiegegevens 2022

Tammes

(bedragen × € 1,-)

Secretaris-directeur 2022

Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking	ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.197
Beloningen betaalbaar op termijn	22.426
Subtotaal	167.623

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 216.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag n.v.t.

Bezoldiging 167.623

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan n.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling n.v.t.

Functiegegevens 2021

Tammes

(bedragen × € 1,-)

Secretaris-directeur 2021

Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking	ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	136.574
Beloningen betaalbaar op termijn	22.030
Subtotaal	158.604

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 209.000

Bezoldiging 158.604

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

Tabel 1c. Toezichthoudende topfunctionarissen.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

Tabel 1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

Tabel 1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

Tabel 1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

3. Bezoldiging niet-topfunctionarissen.

Dit is niet van toepassing op Waterschap Noorderzijlvest.

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Husingosluis Zoutkamp

4. VASTSTELLING JAARVERSLAG/CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

4.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG

Gerealiseerd resultaat kostendragers (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022
Kostendragers	
Watersysteembeheer	2.949
Zuiveringsbeheer	579
Gerealiseerd resultaat 2022	3.528

Het jaarverslag 2022 is opgesteld door het dagelijks bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest en behandeld in de vergadering op 16 mei 2023.

R. van der Schaaf
dijkgraaf

Bas Tammes
secretaris-directeur

Het jaarverslag 2022 is goedgekeurd door Flynth Audit B.V. op 16 mei 2023.

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest op 31 mei 2023.

4.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Edelgasstraat 57
2718 SX Zoetermeer
T (088) 236 80 00
E audit@flynth.nl
www.flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van het waterschap Noorderzijvest

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van het waterschap Noorderzijvest te Groningen gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het waterschap Noorderzijvest op 31 december 2022 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 die is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 mei 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de exploitatierekening naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2022;
2. het overzicht van baten en lasten over 2022;
3. de balans per 31 december 2022 en de toelichting;
4. een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2022 en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 mei 2022 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het waterschap Noorderzijvest zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 959.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1 % en voor onzekerheden 3 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 71.925 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van de WNT, relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het dagelijks bestuur. In onze controle hebben wij bovendien de volgende frauderisico's onderkend:

- frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd;
- frauderisico dat verkregen subsidies niet aan de juiste periode zijn toegerekend en niet voldaan wordt aan subsidievoorwaarden.

Deze risico's zijn niet zodanig dat we hieraan significante aandacht hebben besteed. Op basis van onze risicoanalyse hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

De door ons uitgevoerde specifieke werkzaamheden voor de geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

Het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het dagelijks bestuur

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het dagelijks bestuur hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen en de schattingsposten. Deze journaalposten alsook de belangrijke schattingen van het dagelijks bestuur, zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en de volledigheid van de voorzieningen, hebben wij in detail gecontroleerd. Eveneens hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen worden niet nageleefd

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom aanbestedingen voor het aangaan van contracten. Verder hebben wij kennis genomen van de aanbestedingsrichtlijnen en de eigen analyse op het voldoen aan deze richtlijnen van Waterschap Noorderzijvest en een gegevensgerichte controle verricht op geselecteerde crediteuren en de hieraan ten grondslag liggende contracten om vast te stellen dat is voldaan aan de aanbestedingsrichtlijnen.

Verkregen subsidies zijn niet aan de juiste periode toegerekend en/of er wordt niet voldaan aan de subsidievoorwaarden

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing rondom het verantwoorden van subsidiebatens en het evalueren van het continue voldoen aan subsidievoorwaarden. Tevens hebben wij een gegevensgerichte controle verricht op de in het boekjaar verantwoorde subsidiebatens waarbij met behulp van de subsidiebeschikkingen en andere documenten is vastgesteld dat de batens in het juiste boekjaar verantwoord zijn en dat Waterschap Noorderzijvest voldaan heeft aan de eventuele voorwaarden zoals uiteengezet in de subsidiebeschikking.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen' in paragraaf 2.6 van het jaarverslag heeft het dagelijks bestuur een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van het waterschap om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten. Onze werkzaamheden om deze inschatting van het dagelijks bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen van het dagelijks bestuur en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle van de jaarrekening kennis hebben en door het dagelijks bestuur te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten en deze waar relevant te valideren met onderliggende documentatie;
- kennisnemen van de meerjarenbegroting 2023-2026 en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het evalueren hiervan;
- vastgesteld dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's;
- inwinnen van inlichtingen bij het dagelijks bestuur over haar kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering na de periode van beoordeling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

1. het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
2. overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks- en algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 die is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 mei 2022.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, controleprotocol 2022 die is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 mei 2022, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
  - dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 16 mei 2023
Flynth Audit B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:
{{(esl:Signer1:initials:size(100,25))}}

{{(esl:Signer1:signature:size(200,50))}}

S. Hof MSc RA

BIJLAGEN

Bijlage A

Staat van vaste activa

Bijlage B

Staat van financiële activa

Bijlage C

Overzicht van in 2022 afgeronde / vervallen projecten

Overzicht onderhanden werk 2022 en overboeking naar 2023

Bijlage D

Staat van reserves en voorzieningen

Bijlage E

Staat van vaste schulden

Bijlage F

Berekening van het rente-omslagpercentage

Bijlage G

Risicoparagraaf

Bijlage H

Compensatieregeling kwijtschelding publieke schulden kinderopvangtoeslagaffaire

BIJLAGE A | Staat van vaste activa

Omschrijving van de kapitaalligingen	STAND 01-01-2022				MUTATIES IN 2022				STAND 31-12-2022				kapitaallasten (aanschrijving en rente)	
	Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Overboeking OHW	Aanschafprijs		Verminderingen		Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Rente		
					Verminderd	lasten	Vermin-deringen	Ontvangen subsidie						Bijragen reserves
WERKEN IN EXPLOITATIE														
Immateriële activa														
Onderzoek en ontwikkeling	9.382.215	5.425.987	3.956.228	1.576.780										58.132
Overige	7.093.923	3.815.191	3.278.732	259.283										49.103
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	10.359.468	10.062.065	29.472.323	3.231.544										3.138
Gesactiveerde bijdragen aan het Rijk	30.086.700	20.411.070	9.679.028	178.278										193.724
Verkezingen	352.353	176.277	178.278											2.188
Totaal Immateriële vaste activa	57.274.979	39.691.189	17.385.699	5.067.807	-	-	-	-	5.152.963	62.392.466	45.023.752	17.318.733	246.295	90.358
Materialiële activa														
Gronden	1.940.301	35.785	1.904.516											1.904.516
Verrekenningen	11.157.250	7.129.074	4.027.275	799.521										4.089.615
Overige materiële vaste activa	11.606.245	6.229.009	5.376.836	643.064										84.330
Bedrijfsgebouwen	13.576.413	9.391.982	4.184.451	36.503										67.282
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:														
Waterkeringen	57.610.204	9.503.572	48.106.633	1.735.707										782.614
Watergangen en kunstwerken	108.117.013	67.002.801	41.114.212	3.769.573										41.655.705
Gemalen watersysteembeheer	31.073.474	12.536.655	18.536.819	3.299.259										656.528
Zuiveringstechnische werken - silberwerkingsinstallaties	30.597.892	19.553.682	11.044.210	247.386										285.409
Zuiveringstechnische werken - transportstelsel	82.921.533	65.641.162	17.280.370	4.864.203										1.009.722
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	133.316.726	95.614.075	37.702.650	897.624										272.162
Vaarwegen en havens	15.626.802	3.527.830	12.098.972	597.751										4.691.696
Totaal materiële vaste activa	497.543.852	296.166.908	201.376.944	16.964.621	-	-	-	-	15.786.282	514.277.633	311.740.050	202.537.584	3.178.963	18.965.245
Totaal werken in exploitatie	554.818.731	336.058.098	218.760.634	22.032.228	-	-	-	-	20.918.845	576.620.119	356.763.802	219.856.317	3.425.258	24.344.103
ONDERHANDEN WERKEN														
Immateriële activa														
Onderzoek en ontwikkeling	3.634.365	3.263.253	371.112	-1.576.780										17.357
Overige	1.395.430	1.196.481	198.949	-259.283										4.931
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden														
Gesactiveerde bijdragen aan het Rijk														
Verkezingen	115.362	-	115.362	-3.231.544										26.857
Totaal Immateriële vaste activa	5.145.157	4.459.734	685.423	-5.067.807	-	-	-	-	559.508	5.530.509	5.019.542	510.967	52.060	2.915
Materialiële activa														
Gronden en terreinen	37.620	37.620												
Verrekenningen en werktuigen	498.046		498.046											
Overige materiële vaste activa														
Bedrijfsgebouwen														
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:														
Waterkeringen	176.544.343	175.433.661	1.110.682	-1.735.707										36.161
Watergangen en kunstwerken	29.052.361	8.219.030	20.833.331	3.769.573										422.716
Gemalen watersysteembeheer	14.134.930	9.405.795	4.729.135	-3.299.259										112.803
Zuiveringstechnische werken - silberwerkingsinstallaties	162.627	162.627	162.627	-247.386										7.760
Zuiveringstechnische werken - transportstelsel	5.431.673	194.463	5.237.210	-4.864.203										110.365
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	3.047.412	471.007	2.576.405	-597.1624										60.303
Vaarwegen en havens	669.700	659.052	1.0648	-597.751										20.092
Totaal materiële vaste activa	229.578.712	194.420.628	35.155.084	-16.964.621	-	-	-	-	14.023.268	252.767.082	208.443.896	44.323.186	794.595	83.645
Totaal onderhanden werken	234.723.869	198.880.362	35.843.507	-22.032.228	-	-	-	-	14.583.076	256.297.591	213.463.438	44.834.153	846.645	86.645
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	789.542.600	534.938.460	254.604.141	-	-	-	-	-	20.918.845	834.917.710	570.227.240	264.690.470	4.271.903	25.190.747

BIJLAGE B | Staat van financiële activa

Omschrijving	STAND 01-01-2022			MUTATIES IN 2022			STAND 31-12-2022			Rente
	Aanschafprijs	Verminderingen cumulatief	Boekwaarde	Vermeerderingen	Verminderingen	Aanschafprijs	Verminderingen cumulatief	Boekwaarde		
Kapitaalverstrekingen aan:										
Bedrijven										
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	154.127	0	154.127	0	0	154.127	0	154.127	2.288	
WKC Holding B.V.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N.V. Groninger Monumenten Fonds	110.000	0	110.000	0	0	110.000	0	110.000	1.633	
Totaal kapitaalverstrekingen	264.127	0	264.127	0	0	264.127	0	264.127	3.921	
Leningen aan:										
Bedrijven										
Stichting Flood Control IJkdijk	0		0	0	0	0	0	0	0	
Overigen										
Betaalde waarborgsommen	68	0	68	0	0	68	0	68	1	
Totaal leningen	68	0	68	0	0	68	0	68	1	
Totaal financiële vaste activa	264.195	0	264.195	0	0	264.195	0	264.195	3.922	

BIJLAGE C | Overzicht van in 2022 afgeronde / vervallen projecten

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2022	Totaal subsidie krediet 2022	Saldo projectkosten	Bestede kosten t/m 2022 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2022	Project overeind schrijding kosten	Project overeind schrijding subsidie	Saldo resultaat project		
1	Waterviligheid en Rampenbestrijding	761	Toetsing regionale keringen	75.000	-	75.000	21.869	-	53.111	-	53.111		
		794	RK Traject 59 Wijnga - De Poffert	130.000	-	130.000	122.724	21.086	7.276	-21.086	-	28.362	
2	Voldoende en Gezond Water	Totaal Waterveiligheid en Rampenbestrijding			205.000	-	205.000	144.613	21.086	60.387	-21.086	81.473	
		703	Herinrichting Westerdijkmaars	440.000	-	440.000	361.151	-	-	78.850	-	78.850	
		705	Ontwikkeling Stedelijk Waterbeheer	132.353	-	132.353	112.049	-	-	20.304	-	20.304	
		730	Investerings Cultuurhistorie(A)	90.000	-	90.000	102.728	14.312	-	-	-14.312	-	1.564
		737	WAM waterkwaliteit ontw. Ecolins	100.000	-	100.000	100.000	-	-	-	-	-	-
		750	KRW PWM WFS, KRW PWM POK	883.775	706.077	177.698	653.614	-	-	-	230.161	-51.753	281.914
		751	KRW PWM WP4	1.821.516	1.360.403	461.113	1.916.791	-	-	-	-97.275	-16.314	-80.961
		752	KRW PWM WP5	644.368	413.520	230.848	607.916	-	-	-	36.452	-20.000	56.452
		753	KRW PWM Peilbesluiten	256.929	-	256.929	316.764	-	-	-	-59.835	-	-59.835
		769	Opstellen MAOP Oeververnd progran	50.000	-	50.000	48.722	-	-	-	1.278	-	1.278
		773	Constructief onderzoek drie bruggen	45.000	-	45.000	44.541	-	-	-	459	-	459
		777	Onderleider gemaal het Anker	527.000	-	527.000	524.159	-	-	-	2.841	-	2.841
789	Tractie 2021	1.000.000	-	1.000.000	999.906	-	-	-	94	-	94		
806	Realisatie afsi.voorziening Schouwerzi	1.565.000	-	1.565.000	1.595.655	-	-	-	-30.655	-841.878	811.223		
Totaal Voldoende en Gezond Water				7.655.942	2.480.000	5.075.942	7.385.995	3.424.257	169.947	-944.257	1.114.203		
3	Gezuidend Water	744	Aanleg persl. Gmw Eemshaven incl. gemaal	3.150.000	-	3.150.000	2.846.825	-	303.175	-	303.175		
		749	Real. slibbeh. RWZ/Gmw	300.000	-	300.000	251.378	-	-	48.622	-	48.622	
		758	Asset Management	100.000	-	100.000	100.000	-	-	0	-	0	
		762	Inrichting Centrale Informatiekamer CIK	135.000	-	135.000	126.056	-	-	8.944	-	8.944	
		813	Onderz naar tien risicovolle leidingen	100.000	-	100.000	98.652	-	-	1.148	-	1.148	
Totaal Gezuidend Water				3.785.000	-	3.785.000	3.423.111	-	361.889	-	361.889		
4	Bestuur & organisatie	614	Implementatie E-HRM	100.000	-	100.000	99.372	-	628	-	628		
		776	Huisvesting	1.976.460	-	1.976.460	1.961.662	-	-	-5.202	-	-5.202	
		784	Waterbeheerprogramma 2022-2027	175.000	-	175.000	115.274	-	-	59.726	-	59.726	
		799	Livestreaming en herin AB zaal	254.000	-	254.000	256.953	-	-	-2.953	-	-2.953	
802	Archiveren op orde	88.000	-	88.000	96.159	-	-	-	-8.159	-	-8.159		
Totaal Bestuur & organisatie				2.593.460	-	2.593.460	2.549.441	-	44.039	-	44.039		
Eindtotaal				14.138.422	2.480.000	11.658.422	13.503.160	3.445.343	636.282	-965.343	1.601.605		

BIJLAGE C | Overzicht onderhanden werk 2022 en overboeking naar 2023

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2022	Totaal subsidie krediet 2022	Bestede kosten t/m 2022 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2022	Ovb restant kosten krediet naar 2023	Ovb restant subsidie krediet naar 2023		
1	Waterviligheid en Rampenbestrijding	515	Bijdr. Hoogwaterbeschermingsprogramma(N)	32.911.710	0	33.290.312	0	-378.602	-		
		576	ZK nHWPB project Deilzijl-Eemshaven	130.928.603	121.172.856	125.478.134	115.595.793	5.450.469	5.577.063		
		587	RK.Versierk. Eemskanaal kade 2015-2019	17.252.914	14.834.000	16.054.568	15.691.688	1.198.346	-857.688		
		631	ZK Veldmeinen	10.986.000	10.986.000	4.360.820	4.380.820	6.605.180	6.605.180		
		639	Toetsing primaire keuring 2016-2023	2.350.000	0	2.232.591	35.501	117.409	-35.901		
		640	Opt./update Modelering Hoogwater	195.000	0	147.456	0	47.544	-		
		642	ZK nHWPB project Lauwersmeerdijk(V)	19.234.522	16.633.729	19.917.068	18.455.586	-682.546	-1.821.857		
		671	RK.Eemsk. Woltersum. Bloemhoibrug	831.511	734.796	819.640	688.712	11.872	46.084		
		672	RK.Eemsk. Bloemhoibrug-Appingedin	21.893.826	17.635.889	19.836.256	15.674.382	2.057.570	1.961.507		
		682	RK. Damwanden. Traces Woltersums87.2	3.314.540	0	3.177.737	0	136.803	-		
		683	RK. Damw. Trace Woltersum 587.VK	1.274.991	0	1.079.990	0	195.001	-		
		735	Zorgplicht review primaire keuringen	200.000	0	106.741	0	93.259	-		
		756	ZWK Reg.Ker. Hoendiep ZZ	3.000.000	0	2.004.113	0	995.887	-		
		815	Uitv.Pigr. Strategie waterlugh	330.552	0	47.767	0	282.785	-		
		817	Dubbele dijk erosie-onderzoek	3.573.000	0	297.791	297.791	3.275.209	-297.791		
		822	Herplant Bomen Eemskanaal	125.000	0	10.799	0	114.201	-		
		Totaal Waterviligheid en Rampenbestrijding				248.402.169	184.997.270	228.881.783	170.820.274	19.520.386	11.176.986
		2	Voldoende en Gezond Water	606	Uitvoering Deltaprogramma Zoetwater	696.130	140.000	571.864	329.784	124.266	-169.784
				621	ZWK	20.385.066	0	18.937.058	0	1.448.008	-
				629	Vermind. Landb.w.ern	5.120.646	0	3.069.041	0	2.051.605	-
645	Uitvoering renovatie/Opt. Rottegat			1.263.000	0	1.159.099	0	103.901	-		
646	Peilbesluiten BD. Uitvoering 2017-2021			1.494.000	1.187.327	1.323.870	900.615	170.130	286.712		
649	Waterstructuurplan Westrand			411.539	55.657	420.159	21.471	-8.620	34.786		
658	Uitbreiding gemeaal HD Louwes			5.985.500	0	6.048.708	1.581.755	-63.208	-1.561.755		
664	Optimalisatie Omlanden			7.326.500	0	793.297	0	6.533.203	-		
721	KRW maatregelen Eelderlep			645.000	195.000	72.600	0	572.400	195.000		
726	KRW oevers 2020-2022			847.533	320.000	395.881	134.424	451.652	185.576		
736	Ontwikkeling WAM waterkwantiteit			200.000	0	170.980	0	29.020	-		
748	Delta-aanpak waterkwal en zoetwater			968.780	0	462.126	0	506.654	-		
767	Groot onderhoud bruggen			5.810.000	0	3.546.445	0	2.263.555	-		
766	Monitoring Vaarwegen			100.000	0	12.133	0	87.867	-		
767	Herinrichting Heiwerdermaar			1.232.500	0	895.003	40.438	537.497	-40.438		
775	Teruggingen smalle maaldpaden			75.000	0	0	0	75.000	-		
776	Maatregelen peilbesluiten			3.260.000	1.457.500	2.127.405	0	1.132.596	1.457.500		
783	Renov 1 stroomkoker-schuw. Clev.sl(N)			5.400.000	2.700.000	1.948.860	986.760	3.451.140	1.713.240		
787	Restaurantie cultuurhist monumenten			5.945.000	130.000	1.777.199	123.007	4.167.801	6.993		
790	Uitvoering oeververdedigingen			1.500.000	0	1.112.272	0	387.728	-		
791	KRW 2022-2027	0	0	0	0	0	-				
793	ZWK Dwarsdlep	2.100.000	0	515.693	0	1.584.307	-				
795	Wateraanvoer doorstroming Grunobuurt	125.000	0	70.427	0	54.573	-				
798	KRW maatregelenpakket Pwolineer 22-27	4.546.000	1.001.101	893.659	0	3.852.341	1.001.101				
800	Verbeterloc. kwelsloten Hoornsedijk	152.890	0	152.890	0	0	-				
801	Wateraanv. Oostelijke stadswk	150.000	0	124.355	0	25.645	-				
803	Renovatie en electr. De Drie Deilzjilen	165.000	0	160.265	0	4.736	-				
805	Vispassages De Deilthe en Sichterman	1.660.000	620.000	156.227	101.228	1.503.773	518.772				
807	Tractie 2022	550.000	0	342.882	0	207.118	-				
811	Onderhoud Cleveringsluizen 2022	4.350.000	236.400	42.667	26.404	392.333	209.996				
814	Freshem	200.000	0	50.000	0	150.000	-				
818	Gebiedsger aarp. Eelder en Peizerdp	90.000	0	8.238	0	81.762	-				
824	Renovatie gemeaal De Waterwolf	340.000	0	53.318	0	286.683	-				
826	Toekomstbestendig Lauwersmeergebied	85.000	0	0	0	85.000	-				
827	Peilbesl. Paterswoldseml/Klimaatmaatreg	2.203.000	0	22.828	0	2.180.172	-				
828	Gemeaal Oldenoord	0	0	0	0	0	-				
Totaal Voldoende en Gezond Water				81.468.084	8.042.985	46.884.557	4.245.886	34.583.528	3.797.099		

BIJLAGE D | Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Stand	MUTATIES 2022		Overige intern/extern		Verminderings Intern		Extern	Stand	Berekende rente
		Vermeerderingen	Rentetoevoeging	Overige intern/extern	Overige intern/extern	Intern	Extern			
Algemene reserves										
Watersysteembeheer	5.339	-	-	2.670	-	-	-	-	8.009	80
Zuiveringsbeheer	4.678	-	-	1.621	1.575	-	-	-	4.724	63
Totaal Algemene reserves	10.017	-	-	4.291	1.575	-	-	-	12.733	143
Bestemmingsreserves										
Watersysteembeheer	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-
1. Projecten integraal waterbeheer	177	-	-	11	39	-	-	-	149	9
2. De Slokkert	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-
3. Onderhoud kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Gemeent De Lieuw/Eemshaven	44	-	-	-	-	-	-	-	44	0
5. Onderhoudsbaggen in stedelijk gebied	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-
6. Waterberging Electraboezem	1.021	-	-	-	57	-	-	-	964	10
7. FES waterbodemsanering		-	-	-	-	-	-	-		
Zuiveringsbeheer	1.242	-	-	11	96	-	-	-	1.157	20
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Onderhoud kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Reserve Beheer oude leidingen	5.698	19	-	-	-	-	-	-	5.717	-
Algemeen	5.698	19	-	-	-	-	-	-	5.717	-
1. Aankleding waterschapshuis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Bestemmingsreserve	6.940	19	-	11	96	-	-	-	6.874	20
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	16.957	19	-	4.302	1.671	-	-	-	19.607	163
Algemeen										
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen										
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.562	-	-	-177	-	-	-	121	2.264	-
2. Voorziening voormalig personeel	7	-	-	-	-	-	-	7	0	-
3. W.W.-rechten voormalig personeel	205	-	-	-5	35	-	-	40	165	-
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	561	-	-	37	-	-	-	168	558	-
Watersysteembeheer	3.335	-	-	-145	35	-	-	168	2.987	-
Voorzieningen voor claims ingezetenen en bedrijven										
1. Voorziening tariefdifferentiatie wegen 2014 tm 2017	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL VOORZIENINGEN	3.335	-	-	-145	35	-	-	168	2.987	-

BIJLAGE E | Staat van vaste schulden

Oorspronkelijk bedrag van de	Rente %	Looptijd (jaren)	Vervaldag rentenota	Stand 1-1-2022	MUTATIES IN 2022		vervoegde Aflossing	Vervaldag	Stand 31-12-2021	Betaalde rente	Verschuldigde rente per 1-1-2022	Verschuldigde rente per 31-12-2022	Totaal laste van het boekjaar komende rente
					Vermeerderingen	Aflossingen							
1. Vaste geldleningen													
9.000.000	4,590%	30 jaar	01-10	4.800.000		300.000	0	01-10	4.500.000	220.393	54.929	51.496	216.960
10.000.000	4,315%	20 jaar	12-02	3.000.000		500.000	0	12-02	2.500.000	129.450	114.554	95.166	110.062
11.000.000	4,645%	30 jaar	01-10	6.233.334		366.667	0	01-10	5.866.667	289.538	72.186	67.940	285.292
2.000.000	3,640%	25 jaar	01-01;04;07;10	1.053.763		86.022	0	01-01;04;07;10	967.741	36.400	0	0	36.400
15.000.000	1,780%	10 jaar	18-12	1.500.000		1.500.000	0	18-12	0	26.700	951	0	25.749
15.000.000	1,895%	10 jaar	17-07	3.000.000		1.500.000	0	17-07	1.500.000	56.850	26.011	13.005	43.844
10.000.000	1,880%	10 jaar	4-7-2013	2.000.000		1.000.000	0	04-07	1.000.000	37.600	18.542	9.271	28.329
33.337.375	3,953%	17 jaar	26-8-2013	33.337.375	0	0	0	26-08	33.337.375	1.317.826	458.531	458.531	1.317.826
10.000.000	1,080%	10 jaar	30-10	3.000.000		1.000.000	0	30-10	2.000.000	32.400	5.504	3.669	30.565
10.000.000	0,880%	10 jaar	07-01	4.000.000		1.000.000	0	07-01	3.000.000	35.200	34.621	25.894	26.473
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	8.000.000		500.000	0	26-10	7.500.000	90.800	16.419	15.392	89.773
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	8.000.000		500.000	0	26-10	7.500.000	90.800	16.419	15.392	89.773
4.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	3.600.000		225.000	0	26-10	3.375.000	40.860	7.388	6.927	40.399
15.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	12.400.000		775.000	0	26-10	11.625.000	140.740	25.449	23.858	139.149
60.000.000	1,287%	25 jaar	31-8	52.800.000		2.400.000	0	31-8	50.400.000	679.536	227.133	216.808	669.211
20.100.000	0,870%	30 jaar	12-9	18.760.000		670.000	0	12-9	18.090.000	163.212	49.187	47.430	161.455
65.000.000	0,309%	25 jaar	20-5	62.400.000		2.600.000	0	20-5	59.800.000	192.816	118.859	113.907	187.864
	1,138%	25 jaar	15-2	0	80.000.000	0	0	15-2	80.000.000	0	0	795.665	795.665
310.437.375				227.884.473	80.000.000	14.922.688	0		292.961.784	3.581.121	1.246.683	1.960.351	4.294.789
2. Geldlening onder borgstelling waterschap													
a. In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopende krediet ad € 2 miljoen. Het aandeel van Noorderzijvest bedraagt 3,2%.													
b. In 2017 heeft het waterschap een borgtoestelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de hypothecaire lening ad € 6.013.268. Het aandeel van Noorderzijvest bedraagt 2,24%.													
2. Waarborgsommen													
Onderhoudsweg zeewering				30.100	3.680	805			32.975				625
Ontvangen waarborgsommen verrekijkers OZD				113	0	227			-114				2
Ontv. Waarborgsommen toegang Garmerwolde				3.625	0	115			3.510				75
Totaal waarborgsommen				33.838	3.680	1.147			36.371				703

BIJLAGE F | Berekening van het rente-omslagpercentage

Gemiddeld geïnvesteerd bedrag	2022		
	Per 01-01 €	Per 31-12 €	Gemiddeld €
Immateriële vaste activa	17.383.688	12.251.125	14.817.406
Materiële vaste activa	201.376.951	185.572.969	193.474.960
Onderhanden projecten	35.843.505	66.026.867	50.935.186
Financiële vaste activa	264.195	264.195	264.195
	254.868.339	264.115.156	259.491.747
Financieringsmiddelen			Per 01-01-2022
Algemene reserve cf overzicht reserves			10.016.678
Overige reserve cf overzicht reserves			6.939.996
Voorzieningen cf overzicht reserves			3.334.800
			20.291.474
Vaste geldleningen cf. schuldenoverzicht			227.884.473
Waarborgsommen cf. schuldenoverzicht			33.838
			248.209.785
Overschot/tekort aan vaste fin.middelen			
Financieringsmiddelen			248.209.785
Gemiddeld geïnvesteerd			259.491.747
Tekort aan middelen			11.281.962
Berekening rentekosten			
Rente geldleningen cf. schuldenoverzicht			4.294.789
Rente waarborgsommen cf. schuldenoverzicht			703
Rente financiële vaste activa			3.922
Rente rekening-courant			-149.312
Bespaarde rente			
- waarborgsommen cf. schuldenoverzicht		0	
- algemene reserve cf. overzicht reserves/vz		143.191	
- bestemmingsreserve cf. overzicht reserves/vz		20.053	
Rentetoevoeging voorzieningen		0	
			163.244
			4.313.346
Rente-omslag			
Het percentage van de rente-omslag bedraagt:			
		Gemiddeld geïnv. bedrag	Rente
Totaal		259.491.747	4.313.346
Af: Investerings met vaste rente		0	0
		259.491.747	4.313.346
Gemiddeld percentage		4.313.346	1,6622%
		259.491.747	

BIJLAGE G | Risicoparagraaf

Nr.	Omschrijving risico	Ontstaan in	Status	Risico- kans	Financieel gevolg
1	Bij het ontstaan van het waterschap in 2000 is een fonds opgericht voor het verwijderen van niet meer in gebruik zijnde persleidingen. De gelden waren belegd in obligatiefondsen met een verwacht rendement van 5%-8%. In 2017 zijn deze fondsen geïsoleerd omdat ze niet meer rendabel waren. Op dit moment is er nauwelijks sprake van rendement, omdat de rente historisch laag is.	2000	In de Jaarrapportage wordt de actuele stand van het fonds opgenomen per ultimo van het betreffende jaar. De waarde van het fonds bedraagt ultimo december 2022 € 5,7 miljoen. Er is geen vastgesteld plan voor het verwijderen van leidingen. Het kan wel incidenteel voorkomen dat er een leiding wordt verwijderd.	Laag	Als het fonds ontoereikend is dragen NZV en H&A's bij. Dit risico is opgenomen in de weerstandsparagraaf.
2	Door het dalen van de bodem en de peilverlaging in 2008 (electraboezem 2e schil), zijn houten funderingspalen met de paalkoppen boven water komen te staan.	2008	Het geschatte bedrag voor herstelkosten was in eerste instantie geschat op € 800.000. Op basis een rapportage van het adviesburo PPR is het geschatte bedrag inmiddels bijgesteld naar € 3,2 mln. (+/-40%).	Hoog	Een pilot voor de afhandeling van 3 dossiers voor 5 locaties loopt. De toedeling van de kosten komt in eerste instantie meer op 50%-60% voor het Waterschap en 40%-50% voor de Particulieren. De kosten van de Particulieren hebben te maken met het voordeel van vervanging voor einde levensduur. Het IMG heeft aangegeven dat er geen restschade is die door het IMG vergoed kan worden. De kosten van het Waterschap komen mogelijk voor vergoeding in aanmerking bij de Cie. Boda. De voorbereiding van het herstel van de schade in deze 3 dossiers wordt gestart in 2023. Er wordt waarschijnlijk gestart met onderzoek in de 2e schil/Elektraboezem in de loop van 2023. Het budget voor herstel of vervanging is voorsnog niet toereikend, het eventuele financiële risico komt ten laste van de exploitatie.
3	Openstaande schades kunnen niet worden verhaald	2013	Ultimo 2022 staan een aantal grotere schadeclaims nog open die niet afgedekt zijn door de eigen WA-verzekering. Het betreft in alle gevallen verhaal van kosten gemaakt in het kader van een calamiteit: - schade brand Marum (2020); de kosten voor de opgelegde bestuursdwang bedragen € 472.000,- - schade Eemskanaal leidingbreuk (2013); de geclaimde schade bedraagt € 100.000,- - schade RWZI Garmerwolde (2020), bio-ethanol in ijzerchloridetank; de geclaimde schade bedraagt € 100.000,-	Hoog	Op de balans zijn alle drie vorderingen opgenomen.
4	Voor de dijkwakken 3 en 4 van het Eemskanaal zijn door een extern adviesbureau in de engineeringfase met onjuiste uitgangspunten berekeningen gemaakt. Waardoor een deel van de nieuw geplaatste damwanden vervangen moesten worden. De verzekerde kosten (van het adviesbureau) hiervan zijn conform de contactuele voorwaarden gemaximeerd op €1 mln. Mogelijk kunnen niet alle kosten worden geclaimd.	2018	In 2019 zijn de damwanden vervangen. Met de verzekeraar van het ingenieursburo is geen overeenstemming bereikt en zal een vervolgotraject worden ingezet.	Midden	Op basis van de eerste onderhandelingsresultaten met de verzekeraar wordt het maximale financiële risico geschat op € 400.000.
5	Voor het project versterken Eemskanaalkade zijn gronden verworven. Bij de aankoop zijn afspraken gemaakt over eventuele aanvullende voorzieningen voor de verkopende partij. Deze afspraken zijn notarieel bekrachtigd, en 5 jaar geldig.	2018	De eerste afrekening is in concept gereed en betreft één eigenaar. Met grondzaken zullen de overige locaties beschouwd worden.	Laag	De totale kosten worden vooralsnog ingeschat op € 90.000 voor het aanbrengen van aanvullende voorzieningen.
6	Voor het project "vervangen kamerfilterpersen" bestaat de mogelijkheid dat de nieuwe membraanfilterspersen uiteindelijk niet presteren conform de specificaties uit de overeenkomst met de aannemer. Hierdoor wordt het drogestofgehalte niet gehaald, waardoor meer kosten moeten worden gemaakt in de eindverwerking van het silb.	2019	Inmiddels is het financiële risico verdwenen doordat in de afgelopen jaren de reguliere begrotingen zijn bijgesteld.		Hiermee is het risico vervallen.

Normering risicokans (positief c.q. negatief):

Hoog = De kans op een financieel risico is hoog, maar nog onvoldoende zeker.

Midden = Kan uiteindelijk leiden tot een financieel risico.

Laag = Vermoedelijk geen financieel risico.

BIJLAGE H | Compensatieregeling kwijtschelding publieke schulden kinderopvangtoeslagaffaire

Jaar 2021		
Aantal gedupeerden in waterschap (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Berekend bedrag uitvoeringskosten (# gedupeerden € 100) (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Kwijtgescholden bedragen (paragraaf 3.2 uitkeringsregeling)
98	€ 9.800	€ 73.940
Jaar 2022		
Aantal gedupeerden in waterschap (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Berekend bedrag uitvoeringskosten (# gedupeerden € 100) (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Kwijtgescholden bedragen (paragraaf 3.2 uitkeringsregeling)
24	€ 2.400	€ 16.480

MEI 2023